

DÁTUM

SZABADELVŰ
POLITIKAI
NAPILAP

I/146.

»S MOST A DOLOGRA«

8,10 Ft

A jövő törvényei

Délelőtt 10 órakor kezdte munkáját pénteken az Országgyűlés. A vitaösszefoglaló előtt Pozsgay Imre kifejtette: ha a Tisztelt Ház elfogadja a kormány által előterjesztett javaslatot, akkor valóban a békés átmenet erővel fog össze, azokkal, amelyek felül tudnak emelkedni pártszempontjaikon, és együttműködést ajánlottak fel aláírásukkal, támogatást adva a békés átmenetnek. E megállapodás szellemében gondolkodva nem a Tisztelt Ház lealacsonyítása, hanem emelkedése következik be. Az államminiszter nyomatékkal megismételte: ha ezt a törvénytervezetet nem fogadja el az Országgyűlés, elakad az egész törvényhozási folyamat. S néhány nap múlva, október 23-án a nép nem a nemzeti megbékélésre fog gondolni, hanem arra, hogy folytatódik a pártállam-rendszer, mert nem érvényesültek azok a törekvések és gondolatok, amelyek jegyében elkezdtek az ülészek munkáját.

Ezután Horváth István belügyminiszter kapott szót, aki előrebocsátotta: él benne a remény, hogy nem volt hiábavaló a képviselők igyekezete, s végül bölcsen döntve elfogadják a be-terjesztett törvényjavaslatot.

Ezután határozathozatal következett. A be-terjesztett módosító javaslatok közül az Országgyűlés tagjai elfogadták azt az indítványt, hogy a képviselők számát tizenkettővel növeljék, s az egyéni választókerületekben megszerezhető mandátumok száma huszonnégygel emelkedjen. Ennek megfelelően 176 országgyűlési képviselőt — az eredetileg javasolt 152-vel szemben — egyéni választókerületben, 152-t megyei, fővárosi választókerületi listán választanak meg. Az egyéni és a területi választókerületekben mandátumot el nem ért, országosan összesített, úgynevezett töredék szavazatok alapján a pártok az országos listán 58 képviselői helyet tölthetnek be, az eredetileg javasolt 70 helyett. A képviselők úgy döntöttek, hogy egy jelölt csak egy listán indulhasson; a tervezet szerint egy személy egyidejűleg négy helyen is jelölhető volt.

Elfogadták a képviselők azt a javaslatot is: ha a számítás után üres mandátum marad, akkor azzal az országos listán megszerezhető mandátumok számát kell növelni. Ugyancsak egyetértettek azzal a javaslattal, hogy a szavazatszámállással foglalkozó munkacsoport tagjait a helyi, a megyei, a fő-

városi tanács végrehajtó bizottságának titkára, illetve a belügyminiszter azután nevezze ki, hogy előzetesen kikéri a választási szerv véleményét is. Végül pedig döntöttek arról is, hogy az eredeti javaslattal szemben ez a törvény is a kihirdetés napján lépjen hatályba. A képviselők elfogadták azt az indítványt is, hogy az állandó lakóhely hiánya a választójog gyakorlása tekintetében ne legyen kizáró ok. Azok az állampolgárok is gyakorolhatják választójogukat, akik állandó lakóhellyel nem, de ideiglenes lakóhellyel rendelkeznek. Ezután a képviselők a törvényjavaslatról — a már elfogadott módosításokkal együtt a választásáról szóló törvényjavaslatot 286 igen, 20 nem szavazattal, 24 tartózkodás mellett elfogadták.

Ezt követően megkezdődött a köztársasági elnök választásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása. Dr. Horváth István belügyminiszter — Roszik Gábor javaslatával szemben — fenntartotta azt az előterjesztésben is megfogalmazott indítványt, hogy a köztársasági elnök személyéről most népszavazás döntsön. Király Zoltán kérdésre pedig azt felelte, hogy a köztársasági elnöki intézmény létrehozása, az államfő mostani megválasztása és a népszavazás-kezdemenyezés közötti ellentmondásra az Országgyűlés október 30-ai ülésén tér vissza a kormány.

Ezután határozathozatal következett. Ennek során elvetették Roszik Gábor javaslatát, s az Országgyűlés 312 egyetértő szavazattal egészében is elfogadta a köztársasági elnök választásáról szóló törvényjavaslatot.

A kormány módosította a munkásörtség megszűnéséről szóló törvényjavaslatot, s ezzel összefüggésben visszavonta a honvédelmi törvény módosítására vonatkozó javaslatát — jelentette be ezután Borics Gyula igazságügyi minisztériumi államtitkár, Magyarországon a honvédségen és a rendőrségen kívül más fegyveres testület nem működhet, így a munkásörtség helyett semmiféle fegyveres testület nem szervezhető politikai célokra. Azaz: a munkásörtség e törvénytervezet elfogadásával jogutód nélkül szűnik meg. Az ezzel kapcsolatos feladatok kidolgozására és végrehajtására a Minisztertanács kormánybiztost jelölt ki, a pénzügyminiszter pedig zárolja a testületet vagyont.

folytatás a 3. oldalon

Sztrájkolnak a tévések?

(Interjú Murányi Lászlóval a 4. oldalon)

Mit akarnak a bulányisták?

(Beszélgetés a névadóval a 6. oldalon)

Megkezdődött az MDF II. országos gyűlése

(Fotó: Kapfinger)

Nyílt levél

az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezete
Központi Vezetőségének

Az 1989. október 20-án tartott VSZT-ülés állásfoglalása alapján határozatot hozott, hogy időlegesen felfüggeszti a tagdíj 40%-ának befizetését az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Központi Vezetőségének költségvetésébe.

Indokolás: Az ágazat központi vezetősége mai és eddigi érdekképviseleti tevékenysége nem érzékelhető, aminek következménye a tagság kilépése az alapszervezetből.

— Tagságunk tudomásul vette, hogy gazdaságunk alapvető átalakuláson megy keresztül — de nem látjuk, hogy mi bérből és fizetésből élők hogyan érzük meg ezt az átalakulást. A rossz hangulat és közérzet előidézője a szociális biztonság elvesztése, amely alatt elsősorban értendő az alacsony nyugdíjak, a sokgyermekes családok katasztrófális helyzete, a fiatalok lakáshoz jutásának minimális lehetősége, egyes dolgozói rétegek megélhetési nehézségei.

— Nem tapasztaljuk a központi vezetőség apparátusának segítő szándékát, hisz jelzéseinkre nem történt reagálás, döntéseknél nem kérdeznak, ugyanakkor döntenek felettünk érdekeinkre hivatkozva.

— A struktúra, amiben ma gondolkodnak, alapszervezetünk számára nem fogadható el. Nem látjuk biztosítottak

a közvetlen képviselet lehetőségét, sajátos gondjaink megjeleníthetőségét.

— Nem érzékelhető az ágazat megújulása, úgy érezzük lekötöti a KV erejét a belső hatalmi harc, azok irányítják a vezetést, akik az elmúlt időszak Gáspár Sándor vezette érdekképviseletet látták el.

— Úgy látjuk és tapasztaljuk, hogy a munkásoknak azon rétege, akik eddig is csak dolgozhattak, nevükben és létbiztonságuk érdekében nem emeltek hangot. Elhanyagoltak éreztük a foglalkoztatással, bérrrel, az építőipar helyzetével foglalkozó országos szintű képviseletet.

— Alapszervezetünk egyetért egy erős ágazati szövetség létrehozásával, részesei kívánunk lenni, ha az építőipari dolgozók érdekeit megfelelően fogja képviselni, ha valóban partner tud lenni a kormánnyal, a tárcával való tárgyalásokon.

— Ma ez nincs meg. Nincs presztízse a mozgalomnak. Csak egy olyan ágazati struktúrát tudunk támogatni, amelyben az egyes alapszervezetek véleményének figyelembevételével jön létre érdekszövetség és olyan testület, amely ezt képes is érvényre juttatni.

Tolna Megyei Tanács Építő-
és Szerelőipari Vállalat
Szakszervezeti Tanácsa Szekszárd

Heti eseménykrónika október 14–19.

Szombat — Moszkvában megkezdte kongresszusát a Memoriál nevű társadalmi szervezet, amely a sztálini időszak feltárását tekinti céljának. — A Liberális Internacionálé párizsi konferenciája állást foglalt a kelet-európai reformok mellett és elítélte a román vezetést.

Vasárnap — Szűrös Máttyás Beregszászon felavatta Illyés Gyula szobrát. — A tokiói sajtó szerint újabb 80 millió dollár segínyt nyújt Magyarországnak és Lengyelországnak a japán kormány. — Megalakult a Szovjet Menedzserek Szövetsége. — Elhunyt Danilo Kis jugoszláv író.

Hétfő — Paskai László bíboros Washingtonban összegezte tárgyalásainak eredményeit. — Ignác Janák, a Szlovák KP vezetője bírálta „a CSKP nemzeti-ségi politikáját megkérdőjelező törekvéseket”. — Újabb áremelkedések Lengyelországban. — Mubarak és Kadhafi az egyiptomi–libiai kapcsolatok normalizálásáról tárgyalt. — Több mint százezren tüntettek Lipcsében.

Kedd — A Neues Deutschland ismét állást foglalt a társadalmi párbeszéd mellett; súlyos börtönbüntetésre ítélték a drezdai zavargások három résztvevőjét. — Borisz Jelcin az emberrablási történéssel kapcsolatban azt állította, hogy a vezetés le akarja járni. — Súlyos földrengés volt Kaliforniában.

Szerda — Egon Krenz lett az NSZEP KB új főtitkára. — Krzysztof Skubiszewski külügyminiszter a lengyel kormány németpolitikájának új elemeiről számolt be a Szejmben. — Felbocsátották az Atlantis űrepülőgépet a Galileo űrszondával.

Csütörtök — Egon Krenz egyházi vezetőkkel tárgyalt. — Genscher lényegbevágó reformokra szólította fel az NDK vezetőjét. — Vagyim Bakatyin szovjet belügyminiszter hazugsággal vádolta Jelcint.

Péntek — II. János Pál pápa fogadta Mazowiecki lengyel miniszterelnököt. — Újabb szakasz fejeződött be a bécsi bizalomerosztó tárgyalásokon. — Belgrádban megkezdte tanácskozását a JKSZ KB.

USA-bátorítás az NDK-nak

Az amerikai kormány bátorítani kívánja a demokratizálást az NDK-ban, de nem annyira, hogy ösztönözze a német újraegyesülést. Kormányforrásokra hivatkozva erről írt pénteken a The New York Times.

A lap szerint kormánykörökben felismerik, hogy a két német állam viszonya a következő nagy külpolitikai probléma lehet Washington számára, „aminek nem mindenki örül”. Egy vezető illetékes azt mondta a lapnak, hogy míg Lengyelország és Magyarország reformjainak támogatása maradéktalanul egybeesik az amerikai érdekekkel, ugyane folyamatok segítése az NDK-ban „még inkább lehetségessé teszi a két Németország végső egyesülését” — ami veszélyeztetheti a NATO-szövetségek érdekeit.

Washington egyébként a kérdésben szorosán együtt kíván működni az NSZK-val, írta a lap: a bonni kormány az egyetlen, amely forrásaival és kapcsolataival támogatni tudja az NDK-ban a fokozatos változásokat, elkerülve a robbanást vagy az összeomlást.

Kohl hazánkba látogat

Hans Klein szövetségi miniszter, az NSZK kormányának szóvivője péntek délelőtt szintén hivatalosan bejelentette, hogy Helmut Kohl szövetségi kancellár ez év december 16-a és 19-e között hivatalos látogatást tesz a Magyar Köztársaságban.

A bonni politikus hozzátette: a nyugatnémet kormányfő előző nap levelet kapott Németh Miklóstól, s ebben kifejezte kormányának azt az eltökéltségét, hogy következetesen továbbviszi a reformfolyamatot. A magyar politika arra irányul — idézte a szóvivő a levelet —, hogy a híd feladatát töltsse be a megosztott Európában. Németh Miklós megerősítette továbbá kormányának azt a szándékát, hogy következetesen teljesíti azokat a kötelezettségeket, amelyeket az emberi jogok egyetemes nyilatkozatának és a polgári és politikai jogok konvenciójának elfogadásával vállalt. A magyar kormányfő egyben megköszönte a kancellár október 4-én kelt levelét. Ebben Helmut Kohl méltatta a magyarországi reformfáradásokat, és kiemelte a magyarországi reformok egész Európára

érvényes jelentőségét az emberi jogok, a jogállamiság, a piacgazdaság és megújuló energiák szemponyjából.

— Magyarország világszerte elismerést és rokonszenvet szerzett azzal, hogy döntést hozott a határok elválasztó jellegével szemben és minden állampolgár utazási-mozgási szabadságáért — idézte a szóvivő. A kancellár egyúttal nyomatékosította, hogy Magyarország iránymutató magatartást tanúsít a nemzeti kisebbségek iránt és humanitárius kérdésekben. Kohl levelében továbbra arra is rámutatott: az 1987-ben folyósított egy milliárd márka hitelre vonatkozó kormánygarancia után a több mint egyéves hiteltárgyalások keretében ismét kiállt azért, hogy Baden-Württemberg tartomány és a bajor szabadállam hitelakcióját a szövetségi kormány kiegészítse.

A két szövetségi tartomány kész arra, hogy 250–250 millió márkáért kezességet vállaljon. A szövetségi kormány vállalta a szavatosságot további 500 millió márka hitelért — emlékeztetett Hans Klein.

„A legnagyobb pócegdör” a lengyel tévé?

„Lengyelország legnagyobb pócegdörének” nevezte a több mint 12 000 dolgozót foglalkoztató lengyel televíziót a Szolidaritás egyik parlamenti képviselője. Teljes körű személycserét követelt az új elnöktől, Andrzej Drawiczától. Ő azonban, akit a képviselő „WC-pucolónak” nevezett, tiszteletre méltó bátorságról téve tanúbizonyságot, határozottan ellenállt, s leszögezte: amennyiben a szakmai hozzáértésen kívül a Szolidaritás más szempontok szerinti káderpolitikát követel tőle, azonnal lemond. Az új tv-elnöknek mindezt a Szolidaritás parlamenti csoportja előtt kellett elmondania. A beidézett Andrzej Drawicz azonban hiába hivatkozott saját korábbi ígéretére és a Szolidaritás vezette kormány elnökére, Tadeusz Mazowieckire, hogy tudniillik a „Szolidaritás nem kíván új nomenklatúrát bevezetni, nem készül sehol tisztogásra, egyedül a hozzáértés az egyetlen kritérium a vezetők és a munkatársak megválasztásánál”.

A demokrácia és a pluralizmus korábbi elkötelezettjei, a Szolidaritás parlamenti képviselői választóik elégedettségére és követeléseire hivatkozva a saját szája ízük szerint működő televíziót akarnak, mivel — egyikük megfogalmazása szerint — megváltozott az ideológiai front és új katonákra van szükség, olyanokra, akik el tudják hitetni a jelenlegi kormány ígéreteit, képesek a jelenlegi reménytelen közhangulatot megfordítani.

A televízió új főnökének mindezek fényében nem irigylésre méltó a helyzete, amikor meg akarja valósítani a pluralista tájékoztatásra vonatkozó elképzeléseit a szakmai szempontok alapján, közben pedig el kell nyernie politikai munkaadóinak tetszését is. A Szolidaritás egyik képviselője felvetette: talán Jerzy Urbannak, a televízió korábbi elnökének mégis igaza volt, amikor azt mondta, hogy a televízió eszköz a politika kezében.

A VILÁG HÍREI

— **Horn Gyula** külügyminiszter pénteken hivatalos látogatásra Norvégiába utazott. A magyar külügyminiszter ezt követően Svédországban tesz hivatalos látogatást.

— **Jakovlev**, az SZKP KB Politikai Bizottságának tagja pénteken Moszkvában fogadta Gerd Königet, a Német Demokratikus Köztársaság moszkvai nagykövét. A TASZSZ szovjet hírigyőnktség szűkszavú jelentése szerint a beszélgetés során részletesen elemezték a kétoldalú együttműködés korszerűsítésének és elmélyítésének kérdéseit.

— **Pérez de Cuellar** ENSZ-főtűkár csütörtökön előterjesztette a február 25-re kitűzött nicaraguai általános választások előkészítésének felügyeletével megbízott ENSZ megfigyelői misszió első jelentését. Az augusztus

25-én megkezdődött előkészítő időszakban kiépítették az összes választási szervezetet.

— **Belgrádban** pénteken összeült a JKSZ Központi Bizottsága, hogy megvitassa és elfogadja a közelgő rendkívüli kongresszusa elé terjesztendő legfontosabb dokumentumok tervezeteit. A kétnapos tanácskozáson a testület határozatot hoz a XIV. (rendkívüli) kongresszus helyéről és pontos időpontjáról. A KB elnöksége azt ajánlja, hogy a kongresszust a jövő év január 20. és 22. között Belgrádban tartsák meg.

— **Lech Walesa**, a lengyel Szolidaritás vezetője október 25-én Chilébe utazik, és tervei szerint Augusto Pinochet államfővel is tárgyal. A Pinochet-vel való találkozásnak azonban az a feltétele, hogy engedjenek szabadon

két chilei szakszervezeti vezetőt és ők is legyenek jelen a találkozón — jelentette ki Walesa csütörtökön, Gdanskban tartott sajtóértekezletén. „Nem akarok beavatkozni Chile belügyeibe, de azt leszögezem, hogy a szakszervezetek jogait tiszteletben kell tartani.”

— **Két nap múltán** és igen visszafogottan kommentálta a Rudé Právo az NDK legfelső pártvezetésében történt változást. A CSKP lapja csupán utalt arra, hogy az elmúlt időszakban a szomszédos országban a feszültség jelei mutatkoztak. A Rudé Právo írásából kitűnt, Prága számára az a legfontosabb, hogy az NDK-ban „a párt nem engedte ki a kezéből a kezdeményezést” és hogy az új főtűkár, Egon Krenz megválasztása lényegében a folytonosságot jelenti az NDK politikájában.

Újabb EGK-támogatás

Nemzetközi együttműködésre és párbeszédre van szükség a kelet-európai országokkal. Ezt Jacques Delors, az EGK bizottságának elnöke jelentette ki Párizsban.

Delors, aki Roland Dumas francia külügyi államminiszterrel, a közösség miniszteri tanácsának soros elnökével rövidesen Budapestre és Varsóba látogat, útjának céljaként azt jelölte meg, hogy megkezdje az ilyen párbeszédet.

„Jobban meg kell értenünk, mire van szükségük, milyenek politikai elképzeléseik, s hogyan tudnánk gyümölcsözőbb és szorosabb együttműködést kialakítani e két ország és az EGK között” — mondotta. Dumas külügyi államminiszter közben kijelentette, a minisztérium növelni kívánja aktivitását a kelet-európai országokban, s ezért költségvetésének e célra szolgáló előirányzatait nem kevesebb mint 21 százalékkal kívánják megemlíni a jövő évben.

A pótlólagos összegeket egyebek között a szakemberképzés támogatására, a tudományos és kulturális együttműködés bővítésére kéri.

Amikor a kicsi is sok

Történelmet csinálnak itt a Parlamentben. Például a munkásörtség történelmének, inkább történetének — a végét is... Lapunkban, bizony, jó néhány cikkben vetettük fel azt a gondolatot — akárcsak több lapitársunk —, amely most megfogant. Talán az utolsó pár sor, legalábbis a magam részéről, amit ennek a kimúlt testületnek szánok.

Sokan feszülten figyelték az „ütelelet” megfogalmazó dr. Borics Gyula igazságügyi államtitkár pontos, alapos érvelését, miszerint lényegében jogutód nélkül meg kell szüntetni a munkások öreit. Dr. Horváth Lajos az országgyűlés alelnöke megkérdezte: óhajt-e valaki hozzászólni ehhez a témához a végső döntés előtt. Hát akadt egy képviselő, aki pedig elmondta, milyen jó tetteket, cselekedeteket hajtott végre a munkásörtség, amely soha senkit nem fenyegetett, minden árviszen ott voltak, sbb. No, erről ennyit — sóhajtottunk fel néhányan tudósítók s vártuk a szavazást. S lám, megszületett: 274-en a megszüntetés mellett szóló piros fényt gyújtották meg, 31-en tartózkodtak, hatan viszont ellene szavaztak. Először megdöbbenem. Akadt akár egyetlen képviselő is, aki vissza akarta csinálni a dolgot! Mondhatni, a hat a több mint háromszáz képviselő között elenyésző szám. Am, ha figyelembe vesszük a tartózkodókat, no meg azokat, akik távollétükkel tüntettek a napirend ellen — mindössze 311-en ültek a teremben — igencsak felvetődik a gondolat: valóban szükséges az új Parlament. Az az új felfogású képviselőház, amelynek egyetlen tagja sem szavaz a végszeres, tragikus időkben kreált megfélemlítő fegyveres szervezetre. Nos, egyesek szerint imponáló többséggel szavazták meg a 11 milliárdos vagyonú munkásörtség megszüntetését. Nos, igazolva látszik a mondás: ez az, amikor a kicsi is sok.

m.sz.i.

A jövő törvényei

folytatás az 1. oldalról

Ezután egy újabb napirendi pont, az 1956-os népfelkeléssel összefüggő elítélések orvoslásáról szóló törvényjavaslat tárgyalására került sor. Horváth Lajos indítványozta, hogy ezzel — együttesen vitassa meg az Országgyűlés a rendőrhatalom őrízetben fogva tartott (intemált), valamint a kitelepített személyek sérelmének orvoslásáról szóló határozattervezetet. Az Országgyűlés egyetértett az indítvánnyal.

Borics Gyula igazságügyi minisztériumi államtitkár előterjesztésében utalt arra: az utóbbi évtizedek politikai gyakorlata, az állampolgári jogok semmibe vétele tragikus eredményekkel járt, az egyeduralmat gyakorló párt önkénye százezreket hurcolt meg, s fosztott meg szabadságuktól, egzisztenciájuktól. Itt az ideje, sőt sok esetben már el is késtünk vele — hívta fel a figyelmet —, hogy az ország és a nemzet előtt visszakapják becsületüket az igazságtalanul meghurcoltak, hogy a kormány — bár véltlen ezekben az ügyekben — elődei helyett is kijelentse: ezek az emberek méltatlan és bűnös politika áldozataivá váltak. Elemi kötelességünk — mutatott rá —, hogy a véltlen áldozatokról megemlékezzünk, jóvátételt nyújtunk nekik, enélkül nem képzelhető el a teljes nemzeti közmegegyezés és megbékélés. A kormány ezért kiemelt jelentőségű kérdésként kezeli a törvénysértések áldozatainak rehabilitálását.

A kérdés teljes körű rendezésére — rendkívüli összetettsége miatt — csak hosszadalmas, többoldalú tárgyalások után kerülhet sor. Az egységes kártalanítás rendjét, ennek szabályozási elveit az illetékes minisztériumok dolgozzák ki az érdekképviseleti szervezetek

és a politikai csoportosulások képviselőinek bevonásával. Mivel Marx Gyula módosító indítványt tett, ezért a törvényjavaslatot két olvasatban tárgyalták.

Az általános vitában Király Zoltán kijelentette: „az 1950-es évekről, 1956-ról és 1956 után is hazudtak nekünk éjjel, hazudtak nappal és hazudtak mindenkor”. Példaként említette a teremben jelenlévő Berecz Jánost, aki megírta a Tolla és fegyverrel című művet, s abban egészen másképp szőtt ezekről az eseményekről. A múlt bűneivel nézünk most szembe — idézte Borics Gyula államtitkár. Nem feledkezve meg Németh Miklós imént tett bejelentéséről sem, örömet fejezte ki, hogy az érintettek hajlandóak erre. Annak a véleményének adott hangot: számára elfogadhatatlan, hogy a kormány nem kívánja elkötelezni magát a kártalanítások mellett.

Személyi kérdésekben döntött pénzei ülésszakjának végén az országgyűlés. A belügyminiszter javaslatát elfogadva megválasztotta az öttagú Országos Választási Bizottságot, amelynek titkára dr. Kara Pál lett.

Az ünnephez méltóan

Felhívás Tolna megye Népehez

A Tolna megyei Ellenzéki Kerekasztal szervezeteinek nevében szólok. Megértjük, hogy 33 év után első alkalommal ünnepelhetjük sokat sanyargatott népünk 1956-os szabadságharcának évfordulóját. Szabadon, a rettegés és félelem nyomasztó érzése nélkül. Nekünk megadatott! Sokaknak nem, mert a sajnos vérbefojtott szabadságunkért a legdrágábbat, életüket adták! Százaknak egy brutális önkény, egy nemzetközi jelmezbe bújtatott szörnyű leszámolás vette életét! Még többet közülünk a természetes halál ragadott magával. Százezreket — akiknek pusztá élete ugyan megmaradt — fondorlatosan meghurcoltak, börtönbe, internálótáborba vetettek, családotól kitelepítettek, folyamatosan zaklattak, elvették kenyerüket, becsületüket, jövőbe vetett hitüket.

Megyénk felett is viharfelhők vonultak át, de a megalakult Nemzeti Bizottságok, Munkástanácsok választott tagjai gátat vetettek a szélsőségeknek, és intézkedéseikkel biztosították a nyugalmat, rendet, közellátást. Ebbe meghatározó szerepe volt a Nemzetőröknek is, melynek önkéntesei és később sorozottjai az akkori — a néphez hű maradt — rendőrökkel és honvédekkel működtek együtt. Valóban a népet szolgálták, becsülettel! A későbbi meghurcoltatásokat az emberi jogok lábál tiprásaként jegyezte a történelem. Bár az sem hallgatható el, hogy voltak, akik emberségükből kivetkezve, józan eszüket elhagyva, meggya-

A képviselők úgy határoztak, hogy az Országgyűlés elnöki teendőivel — mindaddig, amíg a Ház, jelenlegi elnöke a köztársasági elnöki funkcióból adódó feladatokat látja el — Fodor István alelnököt bízta meg. Az Országgyűlés elnöke megköszönte a módosított alkotmány értelmében megszűnt Elnöki Tanács, és annak elnöke, Strub F. Bruno tevékenységét.

Október 23-a ne csak nemzeti emléknap, hanem a módosított Alkotmány kihirdetésének, s így a Magyar Köztársaság kikiáltásának dátuma legyen — javasolta az Országgyűlésnek a kormány nevében Németh Miklós miniszterelnök. Ajánlotta azt is, hogy az országgyűlés elnöke, aki e naptól fogva a Magyar Köztársaság elnöki tisztéből adódó feladatokat is ellátja, a Parlament erkélyéről vagy fölépcsőjáról kiáltsa ki a köztársaságot.

Ezután megszületett az Országgyűlés döntése: október 23-a nem lesz nemzeti ünnep és munkaszüneti nap. Az ülésszak negyedik munkanapjának estéjén, az Országgyűlés befejezte munkáját. Szűrös Mátyás bejelentette, hogy október 30-án, hétfőn kezdődik a következő ülésszak. Kérte a képviselőket, akinek ideje engedi, vegyen részt október 23-án, a déli harangszó idején a köztársaság kikiáltásának ünnepi ceremóniáján.

láztak kegyeleti helyeket, tanácsi iratokat égettek és randalíroztak. Ezeket a lakosság elítélte úgy, mint ahogy most sem tudunk azonosulni a provokátorokkal, mint például a napjainkban felbukkant fasiszta színezetű röplapoz zavarkeltéssel.

Ez az ünnep a magyar népé! Bár felejteni nem tudunk, de gyűlölet és harag nincs bennünk. Nem vezényel bennünket indulat. Volt már alkalmunk bizonyítani, hogy a nép tud megbocsátani és sorsát, ha kell, keresztényi alázattal viseli. Most is ezt tesszük!

A Tolna Megyei Ellenzéki Kerekasztal partjai ünnepelni hívják megyénk lakosságát! Tegye ezt mindenki lehetősége szerint. Aki tud, vegyen részt szervezett, közös megemlékezésen. Ilyet rendezünk Szekszárdon is, ahol ünnepi szónokként dr. Tóth Lajos, a volt Tolna Megyei Nemzeti Bizottság egykori elnöke szól hozzánk (akit 8 évi börtönre ítéltek a „kádári gépezet”). Vagy kísérjük figyelemmel a rádió, televízió keresztül adott közvetítéseket és hagyjuk, hogy gondolatainkat áthassa a szabadság szellem! Mindezt tegyük méltósággal, megfontolt higgadsággal, szerényen és öntudattal, ahogy egy szabad, valóban demokratikus hazáját építő magyar embertől ez elvárható!

Kapitány Ferenc
az FKGP megyei elnöke, az
Ellenzéki kerekasztal soros elnöke

Tisztelt Király Zoltán úr! A Szabad Demokraták Szövetsége VII. kerületi szervezete nevében visszautasítjuk azokat az igaztalan vádakot és rosszhiszemű megnyilvánulásokat, amelyekkel Ön tett az elmúlt napokban az Országgyűlés ülésén és a sajtóban aláírásgyűjtő kezdeményezésünk kapcsán.

A Szabad Demokraták Szövetsége felelősséget vállal minden tettéért. Meggyőződésünk szerint Ön az, aki egyetlen kézmozdulattal akarja lesöpörni a jog asztaláról a még alig-alig megszületett demokratikus intézményeket, köztük a népszavazás kezdeményezésének lehetőségét. Ön az, aki „hülyének nézi a népet”, aki nem bízik a választókban, aki azt hirdeti, hogy az emberek úgy írják nevüket, lakcímüket, személyi számukat a mai Magyarországon mindeféle papirosokra, mintha azért cukrot osztogatnának. Hát nem! Vegye tudomásul, tisztelt Király Zoltán, hogy mindenki figyelmesen olvassa, amit aláír, mert a bizalmatlanság és a félelem még bennünk van. Sajnos, nem olyan távoli még az időben az a megtorlássorozat, amely az 1956-ban vérbefojtott forradalom után kezdődött s amelyet éppen az a párt vezényelt, amelyiknek sokáig Ön is a tagja volt. Az emberek nehezen felejtnek, de talán jó is, hogy nehezen felejtnek. Így legalább nem írunk alá felelőtlenül papirosokat. Mi a törekvéseink megerősítését látjuk a több mint kétszáz ezer aláírásban és magunkat csaptuk volna be, ha azokat tisztátalan eszközökkel próbáltuk volna kicsikarni.

A Szabad Demokraták Szövetségének VII. kerületi szervezete a Blaha Lujza téri aluljáróban gyűjtötte a támogatást kifejező aláírásokat, igen eredményesen. Számunkra is megdöbbenő volt az emberek pontos tárgyismerete. Minket senki nem vádolhat agresszivitással, félrevezetéssel és ha vádol, bizonyítsa be. Mindenesetre tény, az Ön parlamenti felszólalását követően ugrásszerűen nőtt az aláírásra jelentkezők száma. Köszönjük ezt Önnek! Az SZDSZ VII. kerületi szervezete nevében Petőcz András ügyvivő. Budapest, 1989. október 20.

A tévériporter parlamenti panasza

Nem sztrájkolhatunk, talán a félelem okán

Folyosói beszélgetés Murányi Lászlóval

Aligha kétséges, Magyarország legnagyobb sajtóorgánuma a tévéhíradó; kiváltképpen ebben a felpörgő politikai helyzetben az egész ország nézi. Az abszolút csúcsidőben legalább 4—5 millió ember ül este fél nyolckor a képernyő elé.

Nos, a Parlament folyosóján, országos gondjaink tárgyalása szünetében dr. Murányi Lászlóval, a tévéhíradó talán legnépszerűbb riportérével azokról a nyomasztó gondokról beszélgettünk, amelyek akárhogy is nézzük, nem tekinthetők magánügynek.

— Az emberek azt hiszik, a magyar tömegkommunikációs rendszerben betöltött szerepünk eredményeként mi vagyunk a legjobban fizetett riporterek. Súlyos a felelősség, amely minden szavunkat terheli, fontos a gyorsaság, miszerint nem illik lemaradnunk semmiről, ugyanakkor kevés a montírozógép, szinte egymást rúgjuk ki a helyiségekből. Sokszor órákat tölt el az ember azzal, hogy az egy- vagy másfél perces anyagát megcsinálhassa. A nézők, persze, nem tudják ezt, mint ahogy azt sem, hogy nem

20—30 ezer forint nettó fizetést viszünk haza.

— Hanem mennyit?

— Magam negyedszázadot töltöttem el a tévéhíradó szerkesztőségében, az én bruttó fizetésem alig több, mint 12 ezer forint. Ezért havonta tíz riportot kell letennem az asztalra. Persze ennél többet csinálunk, valamennyien. Ám a belső honoráriumrendszerünk oly mértékben megszegyenít, hogy szinte el sem merem mondani. De azért mondom: ha elutazom vidékre, vagy kimegyek a városba egy anyagért, 200,— Ft-ot kapok érte. Ezt talán nem kell kommentálni sem! Nos, ebből a belső honoráriumból össze lehet gyűjteni 3—6 ezer forintot úgy, hogy levelezek a családommal.

— Például az országgyűlési tudósításokat miként honorálják?

— Teljesen mindegy az, hogy hová megyek egy fontos politikai interjú, vagy mondjuk Mátészalkáról csinálók egy napi riportot. Egyre megy: darab, darab.

— Emlékszem, jó hat esztendővel ezelőtt Ausztriában voltunk közös ri-

portúton. Akkor 7 500,— Ft volt a fizetésed.

— Valóban, már akkor is megalázónak tartottam felelős munkánk értékelését, „megfizetését”, ám ha szemmel követjük az inflációt, kénytelenek vagyunk tudomásul venni; bizony nem változott az az összeg.

— Mielőtt itt, a Parlamentben, találkoztunk, nyilván meggondoltad: ha elmondod, megírom...

— Természetesen, ám senki nem hatalmazott fel erre a nyilatkozatra, mégis vállalom. Nem személyes sérelmemről beszélek, bárki elmondaná a tévéhíradó szerkesztőségéből.

— Milyen a hangulat a tévéhíradóban?

— Sejtethed. Megjelent az utóbbi időben egyfajta cinikusság is a szerkesztőségben: „Ha teljesítem a normát, akkor úgy, elmehetek haza.” Ám nem tehetem, mert a felgyorsult politikai élet, ez a sajátos mozgáster, éppen a televízióhíradó munkatársának nem engedi meg azt, hogy kivonja magát a munkából, a közéletből. S nem is akarom. A tisztességtelen honorárium és bérrendszer ellenére sem. Ez róka fogta csuka, vagy csuka fogta róka...

— Hogyan reagálnak a vezetők panaszotokra?

— Sem a politikai, sem a gazdasági, sem a legfelsőbb vezetőink nem vettek tudomást arról, hogy mi, a tévéhíradó munkatársai végezzük a legtöbb munkát, napi 65 percet adunk! S a percre, másodpercre végzett munka hihetetlenül igénybe veszi az ember idegrendszerét, állóképességét.

— Nem visszaélés ez a hivatástudattal, azzal a szeretettel, amely minden újságról, riportert, szerkesztőt áthat?

— Pontosan így van. Volt hosszú időn át egy hölgy szerkesztőnk, úgy hívták, Matúz Józsefné, aki ehhez hasonló reklamációkra mérhetetlen cinizmussal nemegyszer kijelentette: nem muszáj a tévéhíradónál dolgozni. Nekem is felajánlotta. Ennek ellenére maradtam, maradok.

— Most új főszerkesztőtök van. Ő mennyire akceptálja gondjaitokat, készséges-e abban, hogy érvényt szerezzen követeléseiteknek?

— Benne vitathatatlanul megvan a jó szándék, ám nincsenek meg az eszközei. Talán a Televízió vezetői, talán a Pénzügyminisztérium... nem tudom. Ki tehetne értünk? Most mindenesetre reklámot is adunk a Híradóban, ebből majd jut valami nekünk is.

— Elképzelhetőnek tartod-e, hogy a híradó riporterei, szerkesztői, vágói sztrájkoljanak?

— Ez a gondolat már előkerült, csak nem jutott el a megvalósításig.

— Miért?

— Talán azért, mert nem akadt, aki összefogja, megszervezze... A tévé nem műsorkészítő dolgozói már komolyan felvetették a sztrájk lehetőségét. Ám úgy érzem, mi riporterek — munkavállalók a munkaadók ellenében mégsem folyamodhatunk ehhez a kényszerítő eszközökhöz. Elsősorban a félelem okán...! Ám mindent vállalok, amit most elmondtam. Egyfajta bele-törődés is kísért, ám megszólal a másik énem, hogy ezt a posztot, most, 1989-ben sem szabad elhagyni. Annak ellenére mondom ezt, hogy a lefargott műsorszerkezet után akadnak olyan munkatársak, akik hetekig, sőt, hónapokig szinte semmit nem csinálnak. Nem csinálhatnak. Nos mi, akik mindennap másodpercre kiszámítottan visszük idegeinket a piacra, igen, csak megérdemelnénk, hogy munkánkat tisztességesen megfizessék.

— Ilyen körülmények közepette a riportereket érheti-e vád, hogy — mondjuk — könnyebben megközelíthető lesz egy-egy kolléga?

— En erről nem vagyok hajlandó beszélni. Csak magamról: naptárakon, ehhez hasonló apróságokon kívül semmit nem szoktam elfogadni. Még az ajánlatokat is visszautasítom, annak ellenére, hogy szereztem bőven emiatt haragosokat.

— Szerinted főnökeid miként reagálnak majd panaszodra?

— Feltételezem, valamit csak mondanak. Maradjunk ebben...

Máris jön érte a gyártásvezető, s ű a kamera elé és készíti felelős interjúját az Országgyűlés idei, őszi ülészakaról...

M. Szabó Imre

Megjelent a Beszélő

A napokban már rikkancsok kiáltozták a budapesti utcán: Megjelent a Beszélő! Tegnaptól a posta lapterjesztő hálózatával az újságos standokon is kapható az ellenzék új lapja, mely januártól hetilap akar lenni. A mostani szám még inkább próbajellegű, amilyen a következő — november 20-án megjelenő — szám is lesz: a szerkesztőség az olvasóközönség véleményét is szeretné figyelembe venni a lap jellegének és külsejének kifermálására.

— Éppen nyolc éve, 1981 október elején készült el a Beszélő legelső száma — emlékezett vissza Kis János, a szerkesztőbizottság elnöke a Fészek Klubban megtartott sajtóbemutatón. — Az akkori politikai nehézségek miatt csak december elején juthatott el az olvasókhoz, egy héttel a Jaruzelski-puccs előtt. Akkor sokan azt jóstolták, hogy az a puccs nemcsak a lengyel demokratikus megújulásnak vet véget, de a Beszélőnek és minden magyar ellenzéki mozgolódásnak is. Nem így történt. És nem sokkal Jaruzelski hatalomátvétele után kiadtuk lapunk 2. számát, melyben együttérzésünket nyilvánítottuk a harcoló Szolidaritással.

A 24 oldalas új Beszélő egyelőre 35 ezer példányban jelent meg. A Domszky Gábor vezette AB-Beszélő Kft. adja ki. Főszerkesztője nincs: szerkesztőbizottság jegyzi a lapot, melynek több tagját (így Kőszeg Ferencet, Solt Ottiliát) évek óta ismerheti a magyar demokrácia eljövételében bizakodó közönség azokból a küzdelmekből, melyeket a demokratikus ellenzék folytatótt a rendőri elnyomás viszonyai között.

— Hogy finoman fogalmazzak, a Beszélő igen közel áll a Szabad Demokraták Szövetségéhez — mondotta Kis János, de amint a lap beköszöntő cikkében olvasható, éppoly tárgyilagos, sőt ha kell, kérlelhetetlen lesz az SZDSZ-szel, mint bármely más politikai csoportosulással szemben. A cikk egyébként tömören kifejti a szerkesztők politikai hitvallását. „Szociálliberális szellemű lap vagyunk” — hangoztatja, és rámutatva a mai magyar belpolitikai helyzetben rejlő veszélyekre, leszögezi: szemben áll a tekintélyelvű diktatúra minden változatával, még a közfelkiáltással megválasztott és a tömegekre hivatkozó diktátorokkal is.

A sajtóbemutatón Kőszeg Ferenc kiemelte: a lap rendszeresen és a helyszínről kívánja tájékoztatni olvasóit a kelet-európai demokratikus mozgalmakról. Haraszi Miklós fontosnak mondta, hogy a Beszélő elsősorban véleménymondó lap legyen, ne hírmagazin. Eörsi János szerint a szerkesztők tudatában vannak, hogy nagy a konkurencia, sok már a jó lap is, de állni akarják a versenyt. Ez a verseny a szerzőkért is folyik, nemcsak az olvasókért. A Beszélőt jó remény élteti, hiszen már az illegális lapot is a legkiválóbb politikai publicisták tisztelték meg írásaikkal.

Szerény kivitelű újság az új Beszélő. Solt Ottilia ironikus szavai szerint „fekete és csúnya, mint a magyar valóság”. Lesz szebb is, de fényes nem lesz. Olcsó akar maradni. Ára 18,50 Ft.

Pezsgő politikai élet Ajkán

A Magyar Demokrata Fórum ajkai városi szervezete viszonylag kis létszáma ellenére jelentős helyet foglalt el a dunántúli kisváros politikai életében.

Kezdeményezésükre több utca kapta vissza régi nevét, vagy cserélte fel a lakosság által is jóváhagyott új utcanévvel a meglévőt. A helyi pedagógusokkal közösen sikerült az orosz nyelvet az általános és középiskolákban más, nyugati nyelvvél kiváltani. Az MDF helyi szervezetének tagjai magukon viselik a város ügyes-bajos dolgait, annak a különböző fórumokon

hangot adnak. Tagjai közül került ki az Ajkai Igaz Szó főszerkesztője is, Pethő László, aki három hónapja él a városban. Erdélyből települt át.

Az ellenzéki szervezetek munkáját is segítik, az MDF saját soraiból kerültek ki azok, akik az SZDSZ-t és a Független Kisgazdapártot létrehozták. Teret nyitva ezzel a lakosoknak, hogy ki-ki saját elképzelése, vérmérséklete szerint illő fórumot találjon politikai véleményének.

Megtalálták a békés ígét

A pártok és a gazdasági kamara

A helyzet paradoxona: mindenki ugyanazt mondta, de időnként csaknem öltre mentek. Végeredményben azonban az Észak-Dunántúli Regionális Gazdasági Kamara és a győri politikai pártok, szervezetek találkozója igazolta az előzetes várakozást, hogy a gazdasági tennivalók tekintetében a politikai élet főszerelői közelálló álláspontokat vallanak és képesek kompromisszumok létrehozására. Jelen esetben a legnagyobb vitát az váltotta ki, hogy kik irányítsák a vállalatokat. A mindenki által elfogadható válasz: azok töltsék be a posztokat, akik értenek hozzá. A hangsúly az állimányon van: *töltsék be — ez bizonyult a „békés ígének”, tehát ne azok maradjanak, vagy kerüljenek oda...*

Amíg ezt a formulát megtalálta a házigazda, dr. Kiss László, az Észak-Dunántúli Regionális Gazdasági Kamara elnöke, lezajlott néhány igen éles szópárbaj, tanúsítva, hogy a gazdaság oly sok ponton kapcsolódik szervesen a politikához, hogy hiába volt a konzenszus abban, hogy most a gazdaság legyen a téma, törvényszerűen érinteniük kellett a politika kényes szféráit is, olyankor pedig könnyen felizzott a hangulat.

A politikai helyzet változása szülte magát a találkozót is. A hagyományos paternalista érdekvédelmi-érdekképviseleti funkciók a hagyományos intézményeikben jórészt elolvadtak mára, az újfajta gazdasági érdekképviselet formái — módszerei napjainkban alakulnak. A gazdasági kamara is keresi helyét és szövetségeseit az új helyzetben. Ez vezette a regionális kamarát — mondta dr. Kiss László —, hogy találkozókra hívja a politikai pártokat, szervezeteket: keressék közösen a kiutat a gazdaság válságából. Néhány hete volt az első ilyen rendezvényük Veszprémben, s a győrit továbbiak követik a régió más megyéiben is.

A találkozó első és talán legfontosabb eredménye alighanem az volt, hogy egy asztalhoz ültek az észak-dunántúli nagyváros és környéke immár igen sokszínű politikai életének reprezentáns szereplői. Ott voltak a FIDESZ, a Független Kisgazdapárt, a Győri Ifjúsági Szövetség, a Hazafias Népfőnt, a Magyar Demokrata Fórum, a Magyar Szocialista Párt, a Magyar Republikánus Párt, a Szabad Demokraták Szövetsége, a szakszervezetek és a Szociáldemokrata Párt képviselői is.

Az alaphangot a házigazda kamarai elnök adta meg, amikor vitaindítójában elmondta: a gazdasági kamarára gyakran mondták, hogy kormánypárti, s ő ezt a jelzőt vállalja is, amennyiben a kormány vállalkozáspárti. Amire szellemesen replikázott a FIDESZ képviselője, Németh Pál azzal, hogy szervezete ugyan semmiképpen sem kormánypárti, de kamarapárti lehet, ha az tartja magát kinyilvánított céljaihoz...

Mert a kormány kinyilvánított vállalkozáspártiságát a tanácskozás résztvevői szerint sok intézkedése megkérdőjelezi: a vállalkozói nyereség példátlan mértékű elvonása, a beruházásokat sújtó megkülönböztetett adóztatás, a rubelexport körüli bizonytalanságok a válság mélyítése irányában hatnak. A kormány dolga a bizalom megteremtése lenne, s a vállalkozások ösztönzése. Lehet, hogy ezáltal pillanatnyilag kevesebb lenne az adóbevétel, de hosszú távon a költségvetésben is biztosabb lehetne az egyensúly. Különösen akkor, ha végre láthatnánk egy ésszerűbb költségvetési politikát is...

A részt vevők nagy száma eleve lehetetlenné tette, hogy a különféle szervezetek komplex gazdasági programokat vázoljanak fel, s képviselőik egyéni felkészültsége is érezhetően különbözött volt. Számomra a legmeggyőzőbb, legátgondoltabb programmal a Magyar Szocialista Párt képviselője, Páll György állt elő. Amelynek célkitűzéseivel egyébként minden jelenlévő egyet tudott érteni, csak az SZDSZ-es Fazekas Zoltán köztözködött, hogy számára túl nagyot fordult a köpönyeg, amikor a gazdaság korábbi elsődlegességével szemben most a kultúra elsődlegességéről hall. Maradjunk annál — javasolta —, hogy gazdaság, politika és kultúra csak együtt, egymást kiegészítve, kiegyensúlyozottan tud igazán fejlődni. Továbbá ő a maga — illetve szervezete — részéről lánzsát tört a magántulajdon elsődlegessége mellett, a többiek azonban inkább a különböző tulajdonformák egyenrangúsága mellett voksoltak, valamennyien hangsúlyozva azonban az egyéni érdekesség fontosságát. Am nem mindegy, hogy kik lesznek ily módon érdekelték — figyelmeztetett Szabó József, az MDF képviselője, aki szerint a reprivatizáció követelése azért kaphatott ekkora hangsúlyt, mert kialakult és meggazdagodott egy új uralkodó osztály. Ez az osztály akarja most politikai hatalmát gazdasági hatalommá (is) változtatni.

— Ennek ellene vagyok — jelentette ki az MDF képviselője a többi ellenzéki szervezet élénk helyeslése mellett —, mert ezek az emberek már bebizonyították alkalmatlanságukat azzal, hogy mély válságba vezették az ország gazdaságát.

Igy alakult ki a tanácskozáson az a paradox helyzet, hogy a tegnapi kommunisták álltak ki a tulajdonszerzés és a vállalkozás szabadsága mellett, míg a magát kapitalista eszméiségűnek valló SZDSZ és a többi ellenzéki szervezet is ellenőrzést, a tulajdonszerzést (átmeneti) korlátozást követelte. Átmeneti időszak van — mondta Bakó Lajos, az MDF győri szervezetének alelnöke —, amelynek tömegével lesznek tisztavág-életű átmeneti megoldásai. Egyetértettünk.

Láng György Géza

Medvetánc

Ebben a belső és külső adósságok terhei alatt nyögő kis országban manapság százával futkároznak olyan „vállalkozók és menedzserek” — akiknek egy mindenkitől független amerikai bíró — első látásra minden zokszó nélkül — 10 évet varna a nyakába! Állampolgárok sérelmére elkövetett, a törvény szerint hivatalból üldözendő cselekmények mindennapos gyakorlattá váltak a kereskedelmi forgalom területén és másutt, állami és társadalmi tulajdon képező vagyontárgyak elkötyavetyélése az értéktörvény teljes figyelmen kívül hagyása mellett tanácsai és szövetkezeti vezetők jó „üzleti érzékének” hovatovább a próbakövet jelenti. A nem létező piacgazdaság mézesmadzagjának a huzigálásával valóságos medvetáncolatot megy végbe a gazdasági életben: ahol az árak és bérek — előbbiekben az ellenőrizetlen pénzügyi manipulálás lehetősége —, utóbbiakban a fedezetlen kiáramlás (lásd milliós prémiumok)

áttekintésének és lefogásának szakértői lehetetlensége — egyaránt a 360 fokos destabilizálás irányában hatnak. S mindezen jelenségeket áltudományos hókusz-pókuszok kísérik...

Hogy mit rejt az alagút, azt senki sem tudhatja. Az az egy minden esetre világos a világosfejúek előtt, hogy a szabadpiaci övezet a maga technikai szuperlatívuszaival és árubani telítettségével (a világ más tájairól) nem egy bőségszaru előnyeit villogtatja meg előttünk. Ami a létező szocializmus technikai és árubőségét illeti: az a tőkés világ adatbankjainak nem titkosított becslései szerint is — áru és eszköz befektetésére érdemes fizetőképes övezet. Hogy ebben a szférában a maga kevéssé stabil kereseti és kínálati „piacával”, s a világpiacra való minden áron betörni kész menaszériájával a magyar gazdaság — hol talál esetleg kifizési lehetőségre — talán a játékszínjén világszínű világában?

Hargitai István

A csalagúton áldás közeleg

Annabel és Neil Fletcher elégedetten kavargatja ebéd után az erős francia feketét. Kint erős északi szél söpör végig a tengerparton, és felkapja a fehér homokot. A jól kereső angol biztosítási tisztviselőnek Londonban van a lakása, de most Calais-tól negyven mérföldnyire délre, francia földön jár. „Komolyan gondolunk rá, hogy hétvégi házat vásároljunk itt, és amikor csak ráérünk, itt töltsük a szombat-vasárnapot.” Az út persze Londontól idáig hosszú, de ez megváltozik, mielőtt a csatorna-alagút elkészül. Egy Fletcherhez hasonló üzletember könnyen felismerheti, mennyire föllendül majd erre felé az ingatlanpiac. „A világnak ez a része Kenthez fog tartozni” — jósolja.

Innét alig egyórányi autóútra Madeleine Hémaré régi kőháza konyhájában üldögél, és elmondja, hogy egy angol ingatlanügynök — sok más érdeklődő után — éppen most járt nála, és több mint háromszázezer dollárt ajánlott a birtokáért. A kétszeresét annak, amit az egy évvel ezelőtt ért.

Gyorsabban, mint ahogyan a csatorna-alagút épül Anglia és a kontinens között, az angolok feladják ősi elszigetelődési vágyukat, és többet látnak Franciaországban, mint a köreiket zavaró tényezőket. Egy évtizeden belül ultramodern vonatok cikáznak majd Párizs és London között 200 mérföldes sebességgel, és nem zavarja őket a viharos tenger vagy a kikötőmunkások sztrájkja. Londoni menedzserek egy óra alatt eljuthatnak Calais környéki vidéki rezidenciáikra, és az út Lille-be sem tart majd tovább 90 percnél.

Egyre több angol dönt már ma úgy, hogy nem várja be a vasút elkészültét. „Invázóra kell számítani” — mondja Rod Craig, a The News című, Dordogne-ban kéthetenként kiadott angol lap tulajdonosa. „A környék legfőbb vonzereje, hogy olcsóbb, mint Kent, amellel kevésbé zsúfolt.” Az olcsóság nem lesz tartós — erről többek közt az ingatlanpekulánsok is gondoskodnak.

Számítanak azonban arra, hogy Franciaország északi partvidéke egyre fontosabb lesz a nemzetközi kereskedelemben. A körzet gazdaságilag nagyon leromlott az 1970-es évek óta, amikor összeomlott az európai hajóépítő ipar, és magával rántotta a szén- és acélipart is. A helyi textilgyárak valamivel tovább tartották magukat, de nekik is engedniük kellett a harmadik világbeli versenytársak rohamának. Míg országosan tíz, ebben a körzetben tizenhárom százalékos a munkanélküliség, de a legerősebben sújtott területeken a húsz százalékot is eléri.

Az újonnan érkező „fehérgallérosok” nem veszélyeztetik a helybeliek kenyereit. „Végre Lille-ben sem kell az elbocsátásokat és a gazdasági visszaesést emlegetni — örvendezik Alain Cacheux alpolgármester. — Egészen újfajta valóságban élünk.”

A csatorna-alagút megnyitása messze van még, de beruházók és üzletemberek már nagyszabású, új programokról beszélnek a Nord-Pas-de-Calais körzetben. Az egyik angol csoport 400 millió dollár befektetéssel 600 acre nagyságú bevásárló- és üzleti központ létesítését tervezi Calais közelében. Egy másik bejelentette, hogy 85 millió dolláros beruházással új lakótelepet épít Le Touquet mellett. Egy harmadik érdekcsoport a Normandie óceánjárót vízi irodaházzá akarja alakítani Calaisnál. Nemcsak az építőipar kap megrendeléseket: tavaly év vége felé a FIAT és a Peugeot bejelentette, hogy közösen újra megnyit egy elhagyott Peugeot-gyárat Valenciennes közelében, és ezzel három ezer új munkahelyet teremtenek a körzetben.

„Semmi sem állíthatja meg Franciaország északi részének újjászületését — mondja ki Rémy Chassignon, a körzet kereskedelmi kamarájának igazgatója. — Azelőtt ez a környék Franciaország pereme volt és szegény, nem nagyon szerették. De négy év múlva Európa szíve lesz.”

És Ön kire kíváncsi?

Szeressétek az ellenségeiteket

Kis János filozófus, az SZDSZ országos tanácsának tagja igen nagy tisztelettel beszélt Bulányi Györgyről, arról a piarista szerzetesről, akit az ötvenes évek elején életfogytiglani börtönre ítélték, aki a „Bokor” néven ismert katolikus bázisközösség atyja, akinek a legfőbb vágya a gumibot, a gép- és atomfegyver nélküli társadalom. Ezúttal tehát Bulányi Györgyöt kerestem föl szerény otthonában. Beszélgetésünk elején kifejezte abbéli örömét, hogy boldogan veszi át Kiss János nyújtotta jelképes stafétabotot. Először arra kértem, beszéljen a tanítórondról, mindenekelőtt annak létrejöttéről.

— Az úgy volt, hogy a XVI. század végén egy spanyol pap, Kalazanci József elment Rómába, ahol arra lett figyelmes, hogy rengeteg gyermek gazdátlanul csavarog az utcákon. Összeszedte, megmosdatta őket és elkezdte nekik tanítani a betűvetést és a hittant. Sokan fölfigyeltek erre, sokan hívták és sokan csatlakoztak hozzá, hiszen abban az időben iskolaügy, mint olyan, csak a nemesek számára létezett, azokat a gyermekeket a jezsuiták igen magas színvonalon oktatták... A szegényeket tanítók száma oly szépen növekedett, hogy 1642-ben már Podolinón, a Poprád melletti kisvárosban is voltak piaristák. Onnan jöttek lefelé a Vág mentén, s körülbelül a század végére értek el magyar nyelvterületre. Ugy mondták a régi piaristák, hogy „tót szerzet valánk”. A tizen-nyolcadik században már harminchat helyen volt piarista iskola.

— *Most pedig kettő van: egyik a fővárosban, a másik pedig Kecskeméten... Azt is tudom, hogy Ön is a piaristáknál végezte a gimnáziumot, majd magyar-német szakos tanár lett. Sátoraljúj helyen kezdett tanítani, onnan Tátára került, majd 1944 őszén Debrecenbe.*

— A gimnázium 1948-ig létezett, de én Debrecenben maradtam, ahonnan 1952-ben vittek „állami megörzészre” életfogytiglani szándékkal.

— *Milyen vád alapján?*

— A népi demokrácia megdöntésére irányuló szervezkedés vezetése volt szerintük a bűnöm.

— *Vagyis az 1945-ben alakult Bokor bázisközösséget szervezte. Erre kérem, hogy térjünk vissza később. Most, ha nem esik nehezebbre, ha nem fáj az emlékezés, akkor a perről, illetve a pekről beszéljünk.*

— Az első kisközösségi per, a Bulányi-per 1952-ben volt, majd ezek sorban követték egymást. 1956-ban is volt egy ilyen per, ami hetven embert érintett, de a nyári események hatására az ügyész kénytelen volt visszavonni azt a bizonyos népi demokrácia megdöntésére irányuló szervezkedés vádját, mert nevetségessé vált a tárgyaláson a megváltozott politikai körülmények miatt. Így az 1956-ban bíróság elé állítottakat már a gyülekezési joggal való visszaélés címén vádolta az ügyész, amelynek a felső büntethetőségi határa két esztendő volt. (Ezt a törvényt még Gömbös hozta.) Jogi abszurdummá vált, hogy az '52-es Bulányi-per elítélteit már a nyolcadik évüket ülik a börtönben, holott nyilvánvalóvá vált, hogy a „bűnünk” mindössze az, hogy összeültünk a lakásomon Szentírást olvasni.

— *Hogyan lehetett, hogy amikor Bulányi tanár úr be volt börtönözve, a perek az Ön nevén „futottak”?*

— Akkoriban ezt úgy mondták: „Bulányi mester, a vetés kivirágzott”. Amúgy az utolsó kisközösségi per 1970-ben volt... Tehát ebben a közel húsz esztendőben gépfegyverropogás-szerűen mindig összeszedtek embereket, hol hetvenet, hol százhuszat, hol harmincat...

— *Amnesztiával szabadult, s nem rehabilitálták. Ezt azóta sem tették meg?*

— Nem, dehogya! Például ma sincs útlevelem. Most januárban kértem, de a rendőrség visszaírt, hogy büntetett előéletű vagyok, nem kaphatok útlevelet... Semmi nem történt. E tekintetben — tartok tőle — hogy ami 1989-ben Magyarországon történik, csak szöveg.

Ezután Bulányi tanár úr kérésemre a Bokor létrejöttét taglalta. Úgy kezdődött, hogy 1945 márciusában felkereste őt egy jezsuita atya, s azt mondta, hogy olyan idők jönnek, melyben az egyház csak kisközösségekben képes élni. Kis idő múltán megkezdődtek az összejövetelleik, melyeken elsősorban a Szentírást tanulmányozták. Majd Jézusnak azon mondanása került beszélgetéseik középpontjába, hogy „szeressétek az ellenségeiteket”. A végsőkig feszült politikai, társadalmi szituációban az ellenség-szeretet jegyében eljutottak addig: ha Szent Pálnak jó volt a rabszolgatartó társadalom arra, hogy hirdesse a mindenkit szerető jezsuita örömhírét, nekik jó a „kolhoztársadalom” arra, hogy abban hirdessék ugyanezt.

Ebben a gondolatban jelentkezik a Bokornak az alternatív jellege, azaz — ma már meg tudjuk fogalmazni, hogy — mi egy alternatív társadalmat akarunk építeni, amelyik nem ismerik az erőszakot. Amelyik társadalmat az a hit mozgatja, hogy az ember és ember közti ügyeket lehet rendezni gumibot, géppisztoly, atomfegyver, hadsereg nélkül.

— *Miért lett a közösség neve Bokor?*

— A nevet nem mi adtuk, hanem írtam én a hetvenes évek elején egy tanulmányt, melynek az volt a címe: A jézusi célkitűzések szociológiai vonásai. Ebben arról elmélkedtem, hogy a Szentlélek Úristennek a hatására a történelemben hol itt, hol ott törnek föl karizmatikus személyes körül kis csoportosulások, amit, mint írtam, nevezünk „bokroknak”. Ezt olvasták itt is, amott is...

— *Hogyan olvashatták? Kiadott ez valahol?*

— Negyven esztendő a Bokor-szamizdat történet... Ha fölnezz a polcra, láthatja a karácsonyi ajándék-sorozatot, vagyis a 158 gépelt kötetet, melyek mindig az elmúlt esztendő arra érdemesített írásait szerkesztettük, s melyek közösségeink karácsonyfája alá kerültek...

— *Szabadulva a börtönből hogyan sikerült belleszkednie a társadalomba?*

— Szabadulásomkor éltek még a szüleim, s természetesen hozzájuk mentem, majd megpróbáltam elhelyezkedni. Gyorsan kiderült, hogy az szinte lehetetlen. Amikor apám ismerősöknél ajánlgatott, nyomban nemet mondtak, „van nekem éppen elég bajom” felkiáltással. S attól tartottak, hogy a meggyújtott cigarettát bedobom a benzines hordóba. Végül a Jászberényi úton levő vasrakodó telepen három műszakban rakodó lehettem. Innen elkerültem a Tempóhoz szállítómunkásnak — Persze, nagy-nagy protekcióval. De hamarosan elzavartak, mert rájöttek a „sötét” múltamra. Akkor elmentem a munkaügyi miniszterhez, akivel együtt sakkoztam a gyűjtőfogházban. Ő intézte el, hogy szövetkezeti alkalmazotként mégis cipelhessem a bútorokat, s nem lettem közveszélyes munkakerülő. Tíz éven át igen megbecsült szállítómunkás voltam, rendszeresen megfizettek.

— *Hogyan, milyen lelkiülettel élte meg ezeket, no és a börtönéveket? Hogyan lehetett az igazságtalanságot, a súlyos megaláztatást kompenzálni?*

— Ezt azért lehetett kompenzálni, mert úgy éreztem, hogy Jézus Krisztus tanítása nyomán megtaláltam a bölcsék követ... én tudom, hogyan lehet megmenteni az emberiséget, a társadalmat, a magyarságot, a népet, a hazámat. Hát az ilyen „programos-emberek” nem szerencsétlenek. Ami a börtönt illeti, elhittem magammal, nagyon helyesen, hogy nem szabad nagyon tragikusan felfogni. De amúgy, mi nem börtönben voltunk, hanem a rákosista, vagy sztálinista haláltáborokban.

— *Bántalmazták is?*

— A normál fegyelmezési módszer a vasbahúzás volt, a semmiért. Két órára, négy órára... Ez az emberkínzásnak egy érdekes formája. Le kell ülni a földre. Keresztbe kell tenni a lábát. Az ember jobb csuklóját a térdén keresztül odaláncolják a jobb bokájához, ezen keresztül pedig a bal csuklót a bal bokához, s a láncot jól meghúzzák, majd csavarok segítségével rögzí-

tik. Ha az ember elájul, jön az egészségügyi szolgálat, s egy vödör vízzel „megsegíti”... Ezt csak humorral lehetett kibírni, mert aki elkezdte sajnálni magát, az nem járt jól.

— *Most hogyan gondol azokra, akik meghozták az ítéletet, akik azt végrehajtották, akik kínozták? Az más kérdés, hogy parancsszóra tették, amit tettek.*

— A már említett jézusi elvből kiindulva. Amikor 1952-ben elvittek, két hónapon keresztül napi tíz órában folyt a kihallgatásom. Ezt egy harmincöt év körüli rokonszenves őrnagy végezte. Már akkor arra gondoltam, hogy úgy tudnám én ennek az embernek hitelesen képviselni a hitemet, ha üldözése esetén hozzám menekülne, s akkor én elrejténém. Ezt radikálisan végiggondoltam... S hiszem, hogy a mai magyar társadalomban sincs fontosabb, mint a szeressétek ellenségeiteket jézusi elv, mert csak így reménykedhetünk a békés átmenetben... Amúgy? Mondhatok sok-sok rosszal azokról, akik bennünket nyomorgattak, de én mélyen meg vagyok róla győződve, hogy még Rákosi Mátyásnak sem volt más választása, mint amit csinált, mert a pisztoly az ő tarkóján is ott volt. Tehát a hőhéroknak úgy lettek hőhéroknak, ha nem lettek volna azok, akkor áldozatokká váltak volna. Az én ellenség-szeretetemnek az az alapja, hogy én tudom: mindenki, aki belémrúgott, az alternatíva előtt állt. Vagy ezt csinálja, vagy odajön mellém. Nekem megadott az, hogy számomra az a szimpatikusabb, hogy belémrúgjanak, mint én rúgjak másba.

Még nagyon sok mindenről beszélgettünk Bulányi Györggyel, aki egy idő múltán fordításokból tartotta fönn magát. Az is idetartozik, hogy sok témáról nem vélekedünk egyformán, így azokról hosszasan vitatkoztunk. Ilyen például a jézusi szegénység-személy. A tanár úr kifejtette, hogy vannak forrinttal meg nem vásárolható belső értékek. Az, aki e jézusi gondolatvilágba betekint, az megszűnik a fogyasztói társadalom tagjaival versenyezni... Majd így folytatta:

— *Mondok egy másik példát. Az élet legnagyobb ajándéka a gyermek. A Bokorban levő asszonyok minimum négy gyermeket szülnék, de inkább többet. És nagyon boldogok.*

Itt újabb heves vitába csaptunk. Nem a boldogságot kérdőjeleztem meg, hanem a sok gyermek életének — nem lelki, hanem — fizikai biztonságát. Mire a tanár úr így szólt:

— *Tudom, hogy hova kell elmennie, illetve tudom, hogy én ki-nek adom át a stafétabotot. Az Erdenél Király Ignác barátomnak, aki negyvenesztendő és feleségének, a harmincöt éves Toján Erzsike-nak. Tizenegy gyermekük van!*

Kíváncsian várom a találkozást!

V. Horváth Mária

Talán két éve röppent föl először, hogy a református egyház visszakapja legpatinásabb iskoláinak egyikét, a Baár-Madast. Akkor esetlegességgel beszélt róla mindenki. Mára már biztossá vált ez a tény. Minderről Tóth Károly püspök úrral, a református egyház vezetőjével beszélgettünk.

— Nemcsak a Baár-Madast, hanem valamennyi nagy múltú és híres református kollégiumot szeretné visszakapni az egyház.

Az országos zsinat január 19-én nyilatkozatban szögezte le, hogy az iskolák visszaszerzését egy folyamatként képzeli el. Ennek első lépéseként kívánja egyházi kezelésbe venni a Baár-Madast. A többi iskola, melyet szeretnének visszakapni: a sárospataki kollégium, a pápai református kollégium és a budapesti Lónyai utcában lévő gimnázium.

A kormány kinyilatkoztatta, hogy kész ezt a folyamatot támogatni és elsőként a leggyorsabban visszaszámaztatható épületet, a Baár-Madast adja vissza.

— Teljes mértékben átkerül az iskola kezelése és vezetése az egyház kezébe?

— Igen, teljes mértékben. Az egyház kérése is az volt, hogy ne csak kezelhesse a gimnáziumot, hanem újra megkapja a tulajdonjogot is.

Azt szeretnénk, ha az egyetlen debreceni gimnáziumot követve, 1990 szeptember elsején indulhatna a tanítás. Sajnos csak a gimnázium egy részét kaphatjuk kezdetben vissza, de kilátás van arra, hogy ezt a részt, már 1990 januárjában birtokba tudjuk venni. A jelenlegi Mórícz Gimnázium részére a kormány és a helyi tanács új helyen új gimnáziumot épít.

— Támogatja-e ezt az új iskolát a református egyház?

— Mi anyagilag nem tudjuk ezt segíteni, mert a Baár-Madas beindításához minden anyagi erőt be kívánunk vonni. A társbérlet optimális esetben 1992 őszén szűnne meg.

— Miért fontos az egyháznak, hogy önálló, saját gimnáziuma legyen?

— Egyházunk évszázadok óta rendkívül fontosnak tartja a közművelődést, és túlzás nélkül állítható, hogy hosszú évszázadokon át a református iskolák és kollégiumok tekintélyt vívtak ki maguknak.

Mivel közművelődésünk az ismert okok miatt krízisben van, a közvélemény és az egyház részéről is igen erős az igény arra, hogy az egyház vegye újra kezelésbe ezeket az iskolákat, és ezzel is segítse a közművelődést. Nemzeti művelődésünkben az egyházi iskolák sajátos szint képviseltek. Ezt a szintet szeretnénk újra visszaszerezni. Csak annyit mondok, hogy irodalmi nagyjaink mind református iskolákból kerültek ki, gondolok itt Petőfire, Arany Jánosra és másokra is. A református egyház mindig iskolaegyház volt, szeretnénk, ha ez a hagyomány föléledne és az iskolák visszavételével föltámadna a református-protestáns nevelés és ez a szellem.

— Ki finanszírozza majd az oktatást? Kizárólag az egyház?

Most érdemes iskolásnak lenni

Akik újra iskolaegyház kívánnak lenni

Beszélgetés a református egyház vezetőjével

— E tekintetben is változás történt. A Parlament egyik ülésén a pénzügyminiszter azt az ígéretet tette, hogy az egyházi iskolák is ugyanolyan állami támogatásban részesülnek, mint a nem egyházi kezelésben lévők. A Baár-Madas beindításához a református egyház 1600 egyházközsége tett fölajánlást. Ezen kívül a külföldi református egyházak is igen komoly anyagi segítséget helyeztek kilátásba. Tehát saját erőnket, a külföldi segítséget és az államsegélyt összeadva biztosítva látszik az iskolák működéséhez szükséges anyagi erők koncentrációja.

— Kik alkotják a tanári kart?

— A tanárokkal nem az a gond, hogy honnan szerezzük őket, hanem az, hogy a jelentkezők közül hogyan tudjuk kiválogatni a legmegfelelőbbeket. Már körülbelül 100 jelentkező van a tanári állások betöltésére. Ők részben olyan nyugdíjasok, akik még aktívan tanítanak. Sok fiatal is szeretne az új-régi iskolában tanítani.

— És a diákságot honnan toborozzák?

— A diákok egy része már megvan. A szeptember elsején megindult faszori evangélikus gimnáziumba száz református diák jár, akiknek, ha megnyílik a Baár-Madas fölajánljuk, hogy átjöhetnek hozzánk; mindezt persze teljesen önkéntes alapon tehetik majd meg.

Ezenkívül örömmel mondhatom, hogy óriási az érdeklődés a gyülekezetekben is, így a jelentkezőket csak fölvételi vizsgával tudjuk fölvenni. 1990 szeptemberében legalább három első és két második osztályt szeretnénk indítani, majd ezt fejlesztve szeretnénk bővíteni az iskolát.

— Az iskolában a hagyományos gimnáziumi struktúrát kívánják-e érvényesíteni, vagy esetleg valami mást?

— Úgy határoztunk, hogy két súlypontot szem előtt tartva, általános gimnáziumot indítunk. A magyar művelődéstörténet és a nyelvek tanítása kerül előtérbe. Foglalkozunk a nyolcosztályos gimnázium beindításának gondolatával is, de ez csak később realizálódhat.

Egyelőre a jelenleg érvényes oktatási struktúrához alkalmazkodunk, azaz a különbséggel, hogy nálunk — érthetően — kötelező lesz a vallás-oktatás.

— Fogják-e a hagyományos tanácskönyveket használni?

— Kénytelenek vagyunk, mivel a minisztériumnak vannak bizonyos előírásai, melyektől nem akarunk elszakadni, hisz természetesen azt szeretnénk, ha gyerekeinket fölvennék az egyetemekre. Az első időkben inkább az iskola szelleme, a pedagógusok hozzáállása lesz más.

— A református szemléletet hogyan tudják majd érvényesíteni?

— Mint már korábban is kifejtettem, a református szemléletet úgy kívánjuk érvényesíteni, hogy fölleve-nítjük a régi református iskola összes hagyományát. Ez azt jelenti, hogy a ta-

nár és a diák viszonya adott. A nevelésnek, fegyelmezésnek van egy sajátos módja: nem bürokratikus és adminisztratív.

A vallásos, hívő szemlélettel nyújt többet az iskola. Szeretnénk a pozitív hazafiasságot, nemzetudatot érvényesíteni. Szeretnénk, ha mindez a világ felé való nyitást jelentené.

— Ön továbbra is az egyház feje marad. Am ki lesz az iskola ügyeinek jövőbeni intézője? Azaz ki lesz az igazgató?

— Ifjabb Bibó Istvánt kértük föl az iskola vezetésére, aki ideiglenesen el-

vállalta azt. Azt hiszem, Bibó Istvánt nem kell különösebben bemutatni. Nagy buzgósággal végzi az előkészítő munkát.

Ő református ember, és az előbbieken vázolt hagyományokat ragyogóan megtestesíti. Az iskolaügyben személy szerint is elkötelezett, és széles körű összeköttetései vannak Magyarországon, így személye nagymértékben biztosíték arra, hogy jó iskolát sikerül majd fölállítanunk.

Fejes Imre
Fotó: Bruzák Noémi.

Ismét megjöttek a gólyák!

Pénteken nagy csapat jogász-gólya szállta meg a pécsi Szliven Éttermet. Hosszú lábúak, nagy csőrűek, ahogy már ez illik. További ismertetőjegyük, hogy szeretik a meleg helyzeteket, s ha hidegre fordul körülöt-tük, odábbrepülnek. Ezek a délre fészelt gólyák pénteken láthatóan úgy érezték, hogy a Mecseket is ar-rébb tudnák tolni, ha nagyon akar-nák, de a Mecsek nem megy arrébb, magától, kedves gólya, kis türelem... (Én is megpróbáltam annak idején, de csak csőrrel nem ment.)

Kedves Gólyák! Engedjétek meg, hogy egy vén róka — pardon, gólya — hadd szóljon annak apropóján, hogy látta fergeteges gólyatáncotokat. Vegyétek úgy, mintha szalvéta szélére írnám gólyakori klsérleteim tapasztalatait. (Mint tudjátok a szalvéta használat után és anélkül is eldobjátok.)

Íme egy kijegecesedett megállapítás: a gólya egyik legfőbb szerve a csőre. Bizonyos fejlődési rendelkezlenességtől azonban óvakodni kell, nevezetesen attól, ha a csőr a mon-dandóhoz képest aránytalanul nagyra nő. Más próbatétellel is érdemes számolni, például azzal, hogy a békát tudni kell lenyelni, de idővel ügyelni kell arra, hogy az egyébként sokat

nyelt béka színvonallá ne váljék... Az sem baj, ha az az öt év amit az egyetemen töltenek, nemcsak töltöt-tetésből áll, ezért ne igyatok sokat előre a medve bőrére. Vigyázni kell arra, hogy ne legyen több a mély-repülés, mint a szárnyalás, mert így a gólya esetleg meg sem ismeri a ma-gaslati levegőt és mi tagadás, a kilátás is rosszabb. A repülésnek egyéb-ként is több fajtája van, érdemes hát válogatni: el lehet szállni vizsgákon, kirepíthetik a gólyát az egyetemről, de a gólya röptében is elkaphatja a legyet... Kinek hosszabb, kinek rövi-debb a reptér és ezt a próbát nem annyira csőrrel, mint szárnyal kell bírni. A gólya ügyeljen a lábára is — ezzel ugyanis nemcsak taposni avagy tipródni lehet — hanem hosszú, ki-mért lépteket tenni a cél felé. Persze nem lehet eleget kelepelni arról, hogy mi is legyen az, mert, mint lát-hatjátok, a kívénhedt gólyák sem mindig tudják megfogalmazni még maguknak sem...

Kedves Gólyák! Nehogy azt kép-zeljétek, hogy kopott csőrömmel nek-tek akarom elmesélni, hogy nem a gólya hozza a gyereket, eszem ágá-ban sincs. Tényleg, csupán sok sikert akarom kívánni a magasba emelke-déshez...

TE.

KÖNYVESPOLC

A szépség szívdobogása

Évekkel ezelőtt egy kínai írásmű a címével — A szépség szíve — valósággal szíven ütött. A sejtelmességével. Mert hiszen a szív és a szívügyek fogalomköre oly kellemesen és szívcsajogatóan tág, hogy elveszünk (szívesen?) benne, másrészt pedig a szépséget sem sikerült eddigé — csekély három évezred alatt — kielégítően definiálni... Hát, szóval a kettő együtt, szépség és szív annyira megejtett (azóta is ezt tartom az egyik legjobb könyvcímnek), hogy a szókapcsolatot gyakran hallani vélem, valahogy úgy, mint a vonatkerekek csattogásában a szívdobogásomat.

Hogy hol van a szépség szíve? — még a legöregebb kínai se tudná megmondani; persze, gondolkodhat rajta... Abban azért bizonyos vagyok, hogy ahol a szépség szíve található, ott valahol egymás mellett helyezkedik el költészet és matematika. A szépség szívének két szomszédos pitvarát foglalják el — talán; de mindenképpen: együtt dobognak.

A matematikai szépségélmény a költészetével rokon. Görög eleink ezt még tudták, fennhangon hirdették, azóta az élmény kikopott az „átlagemberiség” tudatából, olyannyira, hogy

manapság már két ellentétes pólsként fogják fel nem kevesen a matematikát és a költészetet. Tegyük; de hadd jegyezzem meg szelíden: az a két póls mégiscsak *egyvalaminek* — nevezzük a szépség szívének — a két oldala... S mennyire hasznos lenne ezt a kétpólusú élményt idejekorán gyermekeink tudatába plántálni! Nem elsősorban azért, hogy „matematizált” világunkban könnyebben boldoguljanak, hanem a szubjektív élmény szépségének megéléséért; hogy érzékenyek legyenek a szépség szívdobogására.

Nem vagyok meggyőződve arról, hogy a matematika tankönyvek, példatárak célszerűen kínálják fel ezt a lehetőségét. Pedig jaj, de nagy az erőlködés. Még a felsőtagozatosok tankönyvei is tele vannak szöve mesével: Gizi azt tette, Jóska ezt gondolta — sokszor már úgy vélhetné a gyerek, meséskönyvet forgat, ha a sajnos diletánsan mesés lepel alól elő nem buk-

kanna a lóláb, amit mese ide vagy oda: prózaian meg kell patkolni, magyarul, a feladatot meg kell oldani. S kiderül, hogy a mese csak zavaró, bosszantó tényező. Bizonyos szinten túl a gyerek éppolyan könnyedén eligazodik a matematikai elvonatkoztatások nyelvén, mint a költői elvonatkoztatások sajátos rendszereiben, teszem azt a népdalok képvilágában.

Úgy tűnik, nem célszerű összekeverni — rokonságukra hivatkozva — mesét („költészet”) és matematikát, mert összevesznek, és tagadni fogják az együvértartozást. De tiszteletben tartva, szétválasztva sajátosságaikat, kiderül a lényegi hasonlóság: ismét hallani a „közös szív dobbanásait”... Mint abban a matematikai példatárban, melyet most jelentetett meg Imrecze Zoltánné. Nincs ebben semmi fölösleges (mese-jogosítvány lobogató) szövegelés, csak matematika is-

koláskorúaknak és felsőtagozatosoknak egyaránt. A fokozatosság elvének érvényesítése egymagában képes nemcsak hasznossá (a gyerek éveken át használhatja), hanem szinte „olvasmányossá” tenni a könyvet. A példák elegánsan szűkszavúak, a megoldások érdekesítően izgalmas játékot kínálnak, hiszen több változatuk is összevethető.

Végre egy vérbeli, szórakoztató, „olvasmányos”, hasznos és a matematika „lelkületéhez” illő — hű! — összeállítás. Azért is meglepett, hogy Imrecze Zoltánné jegyzi a könyvet, mert évekkal ezelőtt éppen tőle olvashattunk egy kísérleti jellegű példatárát, melyben mesébe fulladt a matematika, s számomra azóta ez a hajdani könyv (Nem nehéz a matematika) példázta: bizony nem nehéz összekeverni a szöveget (értsd: fölös „szövegelést”) a tiszta logikával, de nem is érdekes...

Ebben a most megjelent könyvben a gyerek „tisztá” de társulni kész állapotában találja matematikát. Talán azért, mert tévés vetélkedők anyagából állott össze a gyűjtemény. Az igazi játék pedig kizárja az unalmas blablát, az igazi játék: minden emberi tevékenység ősforrása... Talán azért halom ebben a könyvben — végre — a szépség szívének dobbanásait. Pszt, szülők, gyerekek...

Szávai Géza

Imrecze Zoltánné: Aki mer, az nyer! Tanítványkiadó, Budapest, 1989

Bumfordi finomság

Marivaux egyfelvonásosok Kaposváron

Szinte egy időben két francia vendégrendező dolgozott Magyarországon. Nyíregyházán az avignoni Csarnok Színház vezetője, Alain Timar, Kaposváron pedig Sophie Loucachesky. Mindez előre megfontolt szándékból történt. No nem a magyar kulturális életben született titkos megállapodás, hanem a franciában nagyon is nyílt. A forradalom kétszázadik évfordulóját úgy is ünnepelték, hogy színházi szakembereiket szétküldték a világra, és így terjesztették a francia szellemet. De, hogy ne uralkodjon el rajtuk a szabadsághangulat, választásukat behatárolták vagy erősebben fogalmazva cenzúrázták. Mint ahogy Loucachesky egy interjúban elmondta, ő de Sade márká egyik művét szerette volna színpadra állítani, de azt a szöveg kínálta szexuális nyíltság miatt alkalmatlannak ítélték. S jött helyette Pierre Carlet de Chamblain de Marivaux, a forradalom előtti kor gyermeke.

Kétségtelenül más világ! Színpadjainkon nemigen szerepelnek a művei. Ha rendezzünk a francia klasszicizmushoz nyúlunk vissza, inkább Corneille vagy Racine darabjait választjuk. Pedig Marivaux drámáiban is tetten érhető — némi francia finomkodással fűszerezve — a görög irodalom alapos ismerete. A Kolónia című egyfelvonásosban mintha egyenesen Arisztophanész Nőuralom című komédiájának ötletét gondolta volna tovább. A jogfosztottságban élő nők elhatározzák, hogy emancipálódnak, s ugyanúgy részesedni kívánnak a hatalomban és az emberi jogokban, mint a náluknál

semmivel sem különb férfiak. Ám az első férfias feladattól megrémülnek, visszavonulót fújnak és az erősebb nemmel békét kötve boldog szerelemben élnek tovább. Nem kevésbé tanmese ízű a másik egyfelvonásos: A rabszolgák szigete. Úr és szolgálja, úrnő és szolgálólánya egy hajótörés után olyan szigetre vetődik, ahol fordított törvények uralkodnak. Szerepet kell cserélniük egymással, a parancsolóból alávetett, a parancsteljesítőből úr lesz. A státuszváltozásból azonban nem az következik, hogy a korábbi sérelmek megtoroltnak, hanem a megbékélés korszaka jön el, hiszen mindenki megbocsát a másiknak és természetesen megjavul. Ó, boldog szerző, aki az effajta csodákban még hinni tudott, s nem kevésbé szerencsés néző, aki valamikor ezeken az utópiákon még elandalodott.

Ha kevésbé jeles alkalomból és kevésbé tehetséges társulat vállalkozik a két egyfelvonásos bemutatására, biztosan sokakban jóval erősebben fogalmazódik meg a kétség: Mi közünk van ehhez a világhoz, miért kellett ezeket a jóízű komédiához kevés, mondandójában vérszegény, stílusában távoli darabokat elővenni. Az ellenérzést azonban tompítják az új formákat saját nyelvükre, egyéniségükre lefordító

színészek. Mert amit Sophie Loucachesky kitalált az csak egy színpadi forma. Könnyen üres formalizmussá válhatott volna, ha megjelenítéséhez hiányzik a színészi súly. A csupasz, A rabszolgák szigetében a japán színjátás hidas, félrecsúsztatott játékerét idéző deszkaszínpadot és a Kolónia klasszikus egyszerűségű játszóhelyét — Lou Goaco munkája — ugyanis meg kell tölteni. S ehhez csak apró segítség Domonique Brugieres szűrt fényű, művészi világítására.

Ahhoz már Pogány Judit és Kulka János kettőse kell, hogy a kicifrázott nemesi mozdulatok idézőjelbe kerüljenek, egy letűnt világ és egy elavult színházi forma karikatúrájává váljanak. E hatás attól erősödik, hogy a háttérben Molnár Piroska és Koltai Róbert igazi clown-párosként komédiázza el a polgárság szépséghibáit.

Zsémbe kettősük korábbi alakításaiából ismerős, de ez a rendezőnek aligha szűrhető szemet. Eredeti viszont — mert új szerepkörben látható — Karácsony Tamás ügyefogyott, kétbalkezes szerelme. Am ők is kevesek ahhoz, hogy a játék mindvégig megőrizze elevenségét és lekösse a néző figyelmét.

Sokkal egységesebb az előadás első fele. A rabszolgák szigete. Lukács Andor okos, élelmes szolga módjára csavarja a szavakat és bábként húzza vonja az urát. Jordán Tamás rezignáltan, hősiesen túri e feje tetejére állított helyzetet, s nem rázza meg túlságosan megbékélésük sem. Minden mozdulatukból az látszik, hogy a két színész milyen jól ismeri egymást, hogy milyen jól tudnak együtt játszani, s mindent milyen profi módon teszik. Molnár Piroska az előjogaitól megfosztott úrnő szerepében — akárcsak Kulka a másik egyfelvonásosban — kényeskedésből, finomkodásból, úri távolságtartásból készít nemesi paródiát. S, hogy mindez még egyszer meg legyen csavarva, arról Pogány Judit gondoskodik. Egy oktávval magasabban, erősebb eszközökkel játssza el asszonyát. Bravúrszám.

Ragyogó formaművészet, amit bemutat. S formát a formáért játékból vesznek részt a többiek is. Milyen jó, hogy a hazai nézők azt is tudhatják, hogy a formához máskor tartalomként a Marat halála, A két úr szolgálja, az Othello, a Kihallgatás párosul.

Csizner Ildikó

Arany Esztergályos

Big love, small play! — vehetnénk át Barillet és Gredy stílusát a budapesti Thália Stúdió premierje után. Merthogy ez a darab címe: Big Love. Vagyis: Nagy szerelem. Mivel azonban A kak-tusz virága szerzőpárosának eme műve a műfaji gondolatok mérlegén csupán egy Hölgyfutár-féle úriasszonyok lapjának cuki kis riportja lehetne, ezért sajnos — small play! Magyarán: olyan ép-pencsak darab. Úgyes és üres.

Szerencsére a helyzetek és a dialógusok játszhatóak. Sőt, utóbbiak — Emőd György hasznos átdolgozásában és Kalász Márton fordításában — néhány életű gondolatot is hordoznak. Így aztán Dóra Gábor jól tagolt, találon külsőséges díszletei között, Emőd György kulturált rendezésében, nagyokat lehet játszani. A színeszi hatosfogat: Esztergályos Cecília, a ragyogó Mécs Károly, a jó clown Jani Ildikó, az igen emberi alakítást nyújtó Ábrahám Edit, s Nagy Gábor meg Csudai Csaba Zsolt — szórakoztató, s legtöbb percében vidám estet nyújt a közönségnek, amint önfeledten fürdik a játéklehetőségben.

A legsikeresebb, legragyogóbb a főszerepet alakító Esztergályos Cecília, aki igen széles játékkálán, rendkívül könnyedén, magabiztosan „adja el” ezt a történetecskét, és bebizonyítja, hogy egy nagy színészegyéniség bármiből képes aranyat csinálni. Végül is a pesti Broadway-n született egy produkció, amivel — mert könnyen utaztatható, hisz csupán hatszereplős — szerte az országban hálásan lehet a közönséget szórakoztatni. Hiszen Pesten vagy bárhol, a publikum két óra alatt feledi a saját gondjait, bár utána öt perc alatt elfelejt a szerzőpáros Barillet-t és Gredy-t is.

Földessy Dénes

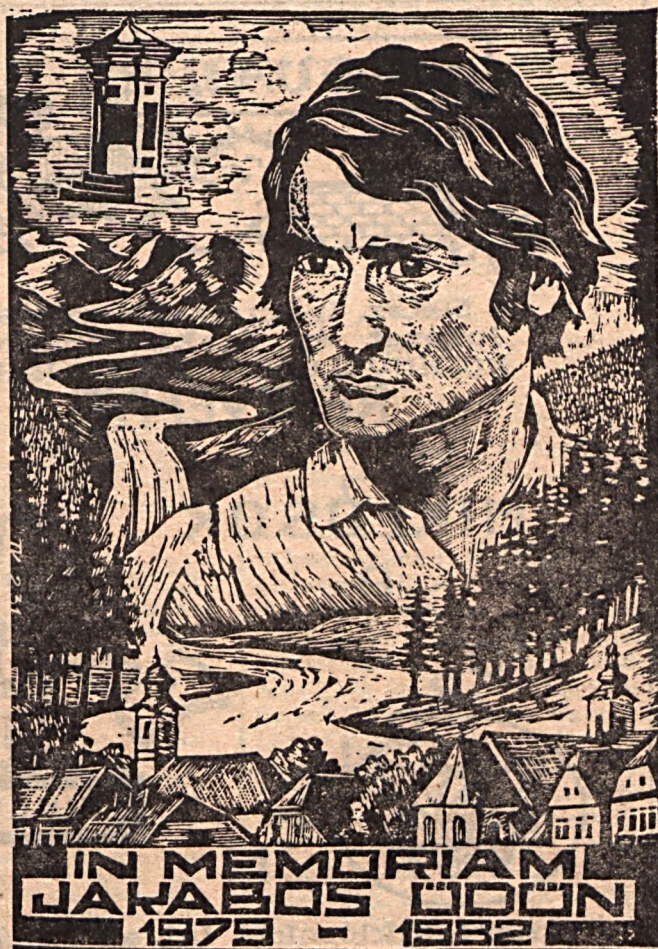
ÖDI

E néven szólították barátai, ismerősei **Jakabos Ödönt**, azt a csupaszív, örökös cselekvési lázban élő fiatalembert, aki azzal tette — országhatáron túl is — ismertté nevét, hogy végigjárta földije, Kőrösi Csoma Sándor útját! Nem vonaton, nem repülőn, hanem mint nagy elődje: gyalogosan! Ifjúkori dédelgetett álmát valósítva meg így, az akarat diadalát, mely számtalan nehézség legyőzésére ösztönözte. Otthonában, a székelyföldi Kézdivásárhelyen, utazásainak tárgyi emlékei között gyakran keresték fel idegenek és ismerősök, idősebbek és iskoláscsoportok, de ő maga is fáradhatatlanul járt városról városra, faluról falura, előadásokat tartani, vetíteni, beszámolni a nagy útról. *Magyarnak maradni elszigetelten, magárahagyottan, magyar utat járni idegenben, erről szól-tak előadásai.*

Jakabos Ödön a mai Kovászna megye területén található Nyujtódon született 1940. január 25-én. Igen fiatalon a messzeségek bűvöletébe került: földrajztanárnak készült, de nem lett az. Hamar megtanulta, hogy egy székelyföldi magyar álmai, ha mégoly földközeli is azok, retentő távolságra üzetnek a mások vezérelte valóságban. Így szerzett autószerelő képesítést, majd vasúti technikusit is, mely utóbbi révén kenyerét forgalmistaként kereste. S arra is jó volt e szellemi befektetéseket a tanári pályánál kevésbé igénylő munkakör, hogy beutazza Romániát, megismerje a földet és népeit, melyek rajta élnek. Majd hazánk és Csehszlovákia következett, később Nyugat-Európában is szétnézett, a fél világra kiterjedő levelezői hálózatot hozva létre. Később, a nagy úton, Indiába menet közülük sokan várták, s szállással, kosztal segítették. Céltudatos módszerességgel készült vállalt feladatára; angolul, németül, eszperantóul tanult, sőt, a hindi és urdu nyelvekkel is megismerkedett.

Kézdivásárhelyről, a szülő házból indult el Ödi 1972. október 15-én, s a következő év február 20-án érkezett meg Dardzsilingbe, Kőrösi Csoma Sándor sírjához, útjának 128. napján. Szállásadójától kerti szerszámokat kért, s rendbeszedvén kézdi székely ruházatát, ünneplőbe öltözött lélekkel ballagott ki földijének végső nyugvóhelyéhez. A csomakőrösi porta udvarából idáig hozott maroknyi földet rászórta a rendbe szedett sírra. S vett helyette innen egy másik maroknyit; gondolván, hogy éppen ennyi hiányzik otthon a szülői ház udvarából...

A nagy út történetét Ödi nem csupán élőszóban ismertette meg a többi magyarral, de részleteket közölt útinaplójából a marosvásárhelyi *Új Élet* című hetilap — akkor még Sütő

András volt az azóta nyugdíjazott főszerkesztője — 1981-es évfolyamában. Aztán 1983-ban — hosszú várakozás után, végre! — megjelent a bukaresti Kriterion Kiadónál a teljes *Indiai útinapló* című könyve is. Jegyzeteinek tisztázását nagyrészt még maga végezte, noha tüdeje mind erőlenebb lett, a feladat befejezése azonban özvegyére, *Molnár Mária*ra, a sepsiszentgyörgyi *Megyei Tükör* című lap munkatársára várt. Ödi számára e földi létből mindössze rövid 39 év engedélyeztetett. Tíz évvel ezelőtt, 1979. október 22-én hunyt el: Kézdivásárhelyt, a református temetőben sírját a Hasmann-fivérek faragta kopjafa jelzi.

Vándor, ha erre jársz, adózz tisztelettel e fiatal székely tiszta emléke előtt...

Dr. Polgárdy Géza

Műemlékvédelem Kőszegen

Falnyűvő árokásások

Épül-szépül a nyugati „ékszerdoboz”: Kőszeg. Hol szennyvízcsatorna készül, hol földgázvezetéket fektetnek le. Mindezen munkálatok szükségszerűen megbolygatják az anyaföldet s az anyaföldben rejtelkedő történelmi emlékeket. Hol ez bukkan elő, hol az. 1988-ban a vár déli oldalán egy másfél bécsi öl (275 cm) szélességű, monumentális kőfal került napvilágra, miközben a várfal testébe (!) vágták bele a gázcső árkát. Mindezen tevékenység közben a városi múzeumot elfeledték értesíteni. Holott a várfal a XIII. század elején épült, Kőszeg város legrégebbi történelmi emléke! A múzeum régésze mégis kiszimatolta a dolgot. A nyomban megindított régészeti feltárások révén az Árpád-kori erődítménnyel nagyobb szakasza tárult fel. A város vezetői, élükön a közeli hetekben Hild emlékéremmel kitüntetett tanácselnökkel, az Árpád-kori várfal betemetését rendelték el, nagy és meleg egyetértésben az Országos Műemléki Felügyelőséggel. Édes Istenem, nem lehet mindent bemutatni! Mi lenne ebből a városból, ha minden régiséget meg akarnánk menteni? Mi itt élni akarunk. A földgázra nagy szükség van, vezetni kell. Vezetik is. Most már a Shätzel Frigyes (hajdan Táblaház) utcában és a Schneller István

(hajdan Széchenyi György) utcában járnak. Az árokásó nagy gép karmai között recsegnek-ropognak a föld alatti kőfalak. A volt bencés rendház északkeleti sarkánál előtűnik az 1677 (!)-ben épült egykori gimnázium egyik falmaradványa. Eb ura fakó! Ilyesmiért nem állhat meg a munka. Gyerünk tovább. A Schneller utcában, a mozi előtt, közvetlenül az elmúlt években feltárt és helyreállított Lombai-torony (épült 1549-ben) mellett újabb XVI. századi falak. Mire a városi múzeum régésze kiért a helyszínre: csak kőhalom. A városi tanács műszaki osztályának vezetője, aki a hatályos jogszabályok szerint a műemlékek derék óre is, haragosan morcolja a szemöldökét. No nem a falnyűvő árokásások miatt, hanem a minden lében kanál régész-szakember okvetellenkedése miatt. Mi a csudát akar a múzeum? A tanács, mint tudjuk 39 év óta, hatóság, azzal ne packázzon senki. Egyébként is a Magyar Urbanisztikai Társaság mégiscsak sokkal jobban ért a dolgokhoz. Ők pedig Hild emlékéremet adtak a városnak is, és — külön — a tanácselnöknek is, mégpedig a történelmi emlékek példás megvédelmezése és megmentése miatt. Nyilván megérdemelten.

Bakay Kornél

Mégis

Nagyon tudom tisztelni azokat az embereket, akik hatalommal, környezetük előítéleteivel dacolva is megvalósítják elképzeléseiket. MÉGIS felmerült bennem néhány kérdés az új hetilap beköszöntőjét olvasva és egy riportra visszaemlékezve. Hogyan lehet évekig vesztéssel készülő lapot egyszerre rentábilissá tenni? Vagy ha mégsem lehet, akkor ki fedezi a veszteséget? Ha valaki fedezi, akkor kitől függetlenek? Továbbá a belső oldali felsorolásból miért éppen Gubcsi Lajos maradt ki? Ha a felsorolt „nagykutyákból” nem lesz szalonna, hogyan lesz független, aki eddig kiszolgáltta őket? Ha nem szolgálta ki, akkor miért nem volt eddig független? Lehet, hogy pontatlanok a kérdéseim, MÉGIS leírtam, mert ma bennem több a kérdés, mint a bizonyosság.

Gerner Károly

MEGVAN!!!

Az 505.sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet és Szakközépiskola KÖZMŰVELŐDÉSI STÚDIOJÁNAK REJTVÉNYE

MIKLÓSOK
A

Ismert Miklósokat lát az ábrán. Irja mindegyik mellé a vezetéknevét.

- ..... Miklós a nagyerejű
- ..... Miklós az udvari bolond
- ..... Miklós a poéta
- ..... Miklós a festő
- ..... Miklós az árvizi hajós

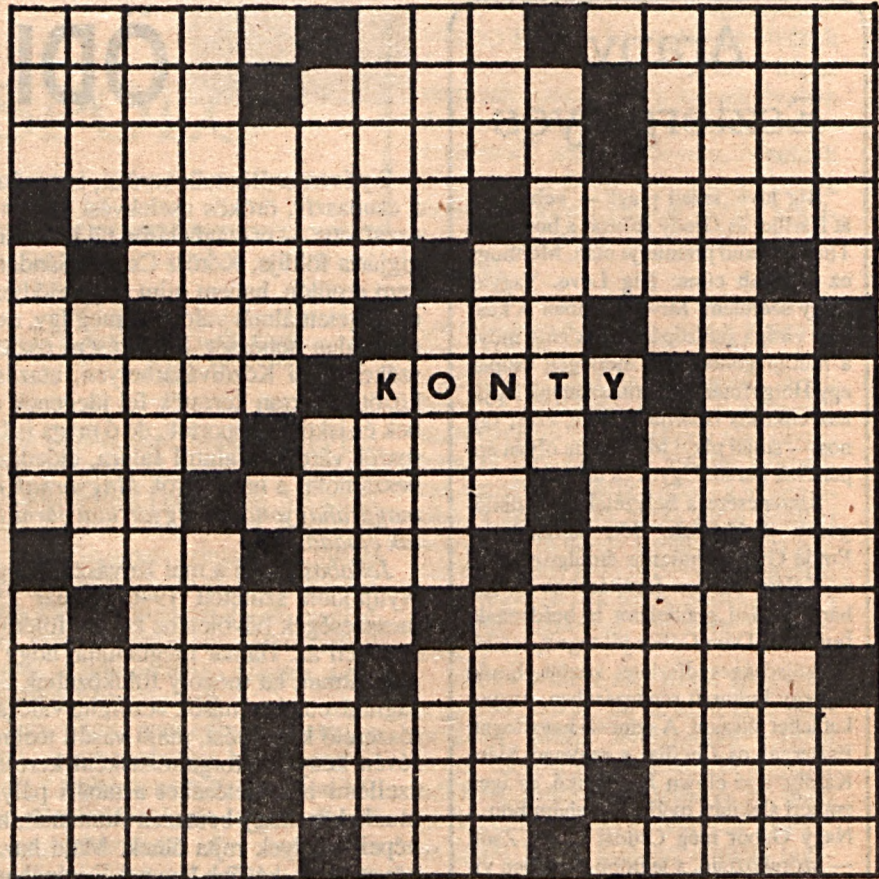
A megfejtések legkésőbb kedden adják postára nyílt levelezőlapon a 7101. SZEKSZÁRD Pf.-23 címre.

Írják még rá: **505-MEGVAN!**

E heti nyerteseink:

- Lipcsei Ferenc, Miskolc
- Németh László, Szombathely
- Uáldi Béláné, Mór
- Szabó Gergely, Pécs
- Maronics Martina, Budapest

A nyereményeket postán küldjük el!

Ne vessen a végén!

Helyezzék el az alábbi szavakat, betűcsoportokat — kilenc kivételével — az ábrában. Egy szót (KONTY) könnyítésül előre megadtunk. A kilenc megmaradt szóból az alábbi vicc poénját állíthatják össze:

Berohan egy férfi a rendőrségre és ezt kiáltja:

- Leszálltak a marslakók!
- Egészen biztos ebben? — kérdi kétkedve az őrmesternő.
- De mennyire!...

(A folytatás a rejtvényben.)

Kétbetűsek: AS, AE, LA, RL.

Hárombetűsek: AKU, KIÉ, KUK, LAR, MAY, NÁL, ÖNT, RAK, REM, RTA, SED, TON, UNO, ZAR, ZET.

Négybetűsek: AHOL, AKOL, ÁKOS, ATAD, BOHÓ, FÜGE, IRAT, KÓTA, LAME, LADA, MOST, NO DE, OROM, OKET, SÉMA, TETT.

Ötbetűsek: AHOGY, DÓMOK, FAEKE, FILKÓ, FÓLAD, KALAP, KAROM, KARTA, KELEN, KELEP, KELET, KOKAD, KORTY, LAPIT, LÁTOM, LEDÉR, LLANO, MÉSÉS, MULAT, OLYAN, OSAKA, PÓTLÓ, RAKIA, RÁVER, SASAD, SJNTO, SOROL, STEIN, TASLI, TALAL, TILTO, VONAS, VONZO, ZAGON.

Hatbetűsek: LÁTTAM, OBORIN, OKOZAT, REZEDA, ZAROLÓ.

Hétbetűsek: ESZTETA, FALAZÁS, KIMETSZ, SZALLIT.

Nyolcbetűsek: ELFÁSULT, KÖZELROL, LEKEZELŐ.

Kilencbetűsek: ASSZONYOM, KORONÁZÁS, TANAKODAS.

Tízbetűsek: KONFLIKTUS, SZÜRETELES.

A megfejtéseket keddig adják postára, és nyílt levelezőlapra küldjék be szerkesztőségünk címére.

E heti nyerteseink:

- Forrai Olga, Bonyhád, Rákóczi út 28/8., Májer Zsolt, Pécs,
- Nagy Árpád főter 11., Káldi Béláné, Mór, Kodály Z. u. 13., Németh László, Szombathely, Perintparti sétány 14. I/3., Kéri Mária, Süttő, Dózsa György u. 41.

TYÚKÉSZ

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
1	▲	○	○	○	○	○	○	▲	*	○	▲	○	○	▲	*
2	○	▲	*	○	▲	○	*	○	○	▲	○	○	○	○	○
3	▲	○	○	▲	○	○	*	○	○	○	○	○	○	○	○
4	*	*	○	*	▲	○	*	▲	○	*	▲	○	*	○	*
5	*	▲	*	○	*	○	*	○	▲	○	○	○	○	○	○
6	*	○	▲	*	▲	○	*	○	○	○	○	○	○	○	○
7	○	▲	*	○	○	○	○	○	○	*	▲	○	*	○	*
8	*	○	○	*	▲	○	*	○	○	○	○	○	○	○	▲
9	○	○	▲	○	○	○	○	○	○	○	○	*	▲	○	○
10	▲	○	*	○	▲	○	○	*	*	*	○	○	○	○	○
11	*	*	○	*	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○

A szegény tyúkanyó imígy füstölög magában tojását keresve:

„Csak annyit dudok, hogy az a tojás, amelyet keresek háromszög alatt, fekete pont mellett, csillag fölött rejtőzik.

De milyen tyúkeszem van, mégsem találom.”

Segítsünk szegény tyúkeszűnek. Keressük meg a rajzon a tojást. Merre lehet vajon?

Megfejtés: Körösi Csoma Sándor gyar Azsia-kutató nevet kapják sorrendbe rakva egy híres ma- Az ábrába írt szövegeket helyes

Rádió, televízió

SZOMBAT

KOSSUTH RÁDIÓ

8.30: Családi tükör. 9.05: Színes népi muzsika. 10.05: Ismét — a javából! 12.30: Az alkalmazkodás határai. 13.00: Klasszikusok délidőben. 13.49: Énekeljünk együtt!

Középküllámon:

14.20: Mindennapi irodalmunk. 14.50: Verdi: Az álarcosbál. 15.00: A világlíra gyöngyszemei. 15.10—15.54: Új Zenei Újság.

URH-sávon:

14.20—15.54: Körkapcsolás bajnoki labdarúgó-mérkőzésekről. Bp. Honvéd—FTC, Veszprém—MTK-VM. 16.00: 168 óra. 17.30: A szülőföld muzsikája. 18.15: Hol volt, hol nem volt... 18.30: Hírek. Időjárás. Sport. 18.50: Szemle. 19.15: Remekírók hangszalagon. Mire megvénülünk. 20.45: Népszerű dallamok. 21.05: 225 éve született a „Magyar Orfeusz”. Bihari János élete és munkássága. 21.45: Hájszálgyökerek. 22.10: Sporthíradó. 22.25: Európa hangversenytermeiből.

PETŐFI RÁDIÓ

8.08: Népszerű muzsika — világhírű előadók. 8.40: Ót kontinenst hét napja. 9.05: Világirodalmi Dekameron. 10.00: Oxigén. 12.10: Jó ebédhez szól a nóta. 13.05: Daráló. 13.35: Hangok és visszhangok. 14.00—16.55: Magunkat ajánljuk. 14.00: Hallotta? 14.45: Hetet egy csapásra! 15.05: „Hodi-hodi” — „Karibuni”. Afrikai vadászathoz Balatonedericsen. 16.05: Nemcsak zene. 17.05: Újdonságainkból. Külföldi slágerek. 17.30: Túl az Operacián... Magyar Színház Dél-Amerikában. 18.30: Slágerlista. 19.05: A Rádió Dalszínháza. Lehár Ferenc: A mosoly országa. 21.05: A Rádió Kísérleti Stúdiójának műhelyéből. Hippivilág. 21.36: Szimfonikus dallamok. 22.10: Rockzene CD-n. 23.15—0.14: Éjszakai koktélok.

BARTÓK RÁDIÓ

8.13: Sztereobeaállító. 8.19: Új kompakt-lemezeinkből. 9.00: Mi újság a magyarországi operaszínházokban. 10.00: Hangfelvételek felsőfokon. 11.37: Nagy mesterkamazserejéből. 12.30: Follow me! Angol társalgás középkoradónak. 12.45: Kommt mit! Alapfokú német társalgás. 13.00: Kívánságúmszó szombat. 14.00: Csajkovszkij-művek. 14.40: Magyar zeneszerzők. 15.05: Lemezbörze helyett. 16.05: Richard Strauss operáiból. 17.04: Budapesti Művészeti Hetek. 18.24: Nagypap Richard Wagner és dédapám Liszt Ferenc... 19.05: Felejthetetlen hangversenyek. 20.32: Mindennapi irodalmunk. 21.02: Holnap közvetítjük. 21.20: Ké Auber operanyitány. 21.37: Magyar színház a két világháború között. Vége.

TV1

8.30: Tévéoma gyerekeknek. 8.35: Az élővilág egysége. 8.50: Képzőművészet. 8.55: Kapkod a lábaid! 10.25: A korona ékköve. 11.15: Unser Bildschirm. 11.45: Képzőművészet. 15.35: Képzőművészet. 15.40: Ótórati tea. 16.00: Beutreffend. 16.05: Van benne valami. 16.50: Pter Paolo Pasolini passiója. 17.40: Reklám. 17.45: Jogi esetek. 18.30: Szomszédok. 19.05: Reklám. 19.10: Esti mese. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Vers mindenkinél. 20.10: Kósa Ferenc: A másik ember. 21.40: Reklám. 21.45: Roxinpádon: Kentaur. 22.35: Tornász Világbajnokság. 23.35: Híradó 3.

TV2

14.00: Képzőművészet. 14.15: TV2. 15.00: Szép hangok özöne. 16.27: TV2. 16.35: Kálykádó. 17.00: TV2. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.49: TV2. 19.00: Bonyoldalmak egy bundás nő körül. 19.50: TV2. 20.00: Rockstúdió. 20.40: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.40: Fred Zinnemann-sorozat: A hetedik kereszt. Kb. 23.30: TV2 — Napzárta.

RTL PLUS

8.00: Konfetti. Filmkötél gyerekeknek. 8.30: Gadget felügyelő. Rajzfilmsorozat. 8.55: Dinoszaurszok völgye. Rajzfilmsorozat. 9.20: A Jetsonok. Rajzfilmsorozat. 9.45: Klack. Játékshow gyerekeknek. 10.15: Barkácsolónak. Ma: hogyan csináljunk pincebárt? 10.30: Teletutik. 11.00: Explosiv. 11.40: Borne-mann varródoboz. 11.50: Rajzfilm. 12.05: Állatexpresz. 12.30: Komolyzene délidőben. 13.00: A mai nap műsora. 13.05: Teletutik. 13.30: Ragazzi. Zenei ifjúsági magazin. 14.15: Esseni teniszgála '89. 16.15: Egy szeretőn állat. 16.45: Ököszen. 17.15: Tánchshow. 17.45: A kalapács. 18.15: Sípjel — A Bundesliga. 19.00: Sportábrát. 19.05: Sípjel — A Bundesliga. 20.00: Híradó 20.15: Ördögi játék. Olasz társadalomkritikai filmvígjáték. 22.00: Dall-As. Talkshow műsor. 23.00: A meztelen Bovaryné. NSZK — olasz erotikus film. 0.40: Esti mese felnőtteknek. 0.45: Műsorzárás.

SUPER CHANNEL

7.00: Szuperkölöklök. Rajzfilmek. 11.00: Egyveleg. Könyvzenei koncertek, klipek. 15.30: Nagy völgy. Westernsorozat. 16.30: Dick Powell színháza. Antológia-sorozat. 17.30: Coca Cola Eurochart. Száz európai slágerlista. 18.30: Ultra sport. 20.30: Biliárd. 21.30: Klasszikus filmek. Ma: Paradicsomadár. 23.10: Sci-

ence-fiction filmek. Ma: Szökés a D. S. 3-ról. Kb. 0.00: Egyveleg. 2.00: Műsorzárás.

TV5

12.00: Élais, avagy a megtalált távolság. Filmsorozat. 13.00: Hírek. 13.15: TV5-klub. 13.20: Sport és szabadidő. 14.30: A fajlúdözés az ezredforduló hajnalán. Dokumentumfilm. 15.30: Könyvmagyarázó. Irodalmi műsor. 16.00: Hírek. 16.05: Alice. 17.00: Gyors- és géptörő bajnokság. 17.30: A Carabine dosszié. 18.00: A világ állatai. Természetfilm-sorozat. 18.30: A szabad-ság gyermekei. Filmsorozat. 19.00: Ösvények. Szabadidő, vadászati, horgászati Kanadában. 19.30: Hírek. 19.40: Öregkor. Filmsorozat. 20.30: Gyors- és géptörő bajnokság. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: A forradalom alsószoknyái. 0.00: Komolyzene. 0.50: Műsorzárás.

SAT1

7.30: Jó reggelt a SAT1-gyel! 9.00: Hírek. Időjárás. 9.05: Batman. Vigjátéksorozat. 9.30: Gazdasági fórum. 9.55: Pénzügyi öletek. 10.05: Tévéből. 10.30: Az élet olykor nagyon kemény, ugye Providencia? NSZK-francia-olasz western. 12.15: A Flinstone család. Rajzfilmsorozat. 12.40: Mister Ed. Vigjátéksorozat. 13.05: Kerbarátoknak, horoszkóp. 13.15: A mi kis famunk. Kalandfilmsorozat. 14.05: A szép kék Duna mentén. Osztrák népies film. 15.55: Az arany lövés. 16.05: Utazási magazin La Palma. 16.30: Hírek. Időjárás. 16.40: Egy Duke ritkán jár egyedül. Akciófilm. 17.35: Öletek autósoknak. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: A Colby-bíródalom. Családsorozat. 18.45: Híradó. 19.00: Mozifilm-újdonságok. 19.30: Batman. Vigjátéksorozat. 19.55: Időjárás-jelentés. 20.00: MacGyver. Krimisorozat. 20.55: Hírek. 21.00: Párbaj az óceánon. Amerikai háborús film. 22.45: Hírek. Sport. Időjárás. 22.55: Éjszakai vakság. NSZK-francia-olasz film. 0.50: Műsorelőzetes.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ

1. műsor: 8.45: Műsorismertetés. 8.50: TV-naptár. 9.00: Válogatás az iskolai programokból. 10.30: Elmulasztották — nézzétek! 14.20: Műsorismertetés. 14.25: Egészségügyi tanácsadó. 16.30: Játékfilm gyerekeknek. 16.00: Kritikus pont. 16.45: Tv-napló I. 17.00: Népzenei műsor. 18.30: Sven — dokumentumműsor. 19.15: Időjárás. 19.18: Rajzfilm. 19.30: TV-napló II. 20.05: A mai sport. 20.15: A pozitív nulla — humorisztikus sorozat. 21.00: A telefon. 22.45: TV-napló III. 23.00: Rádiósorozat. 1.00: Hírek. 1.05: A vasárnapi műsor ismertetése.

2. műsor: 7.20: Műsorismertetés. 7.25: TV-naptár. 8.00: Tudományos-ismeretterjesztő sorozat. 9.00: Rádiósorozat. 10.00: Gyermekműsor. 11.00: Sportprogram. 19.30: TV-napló. 20.15: Zenei est. 21.45: Hírek. 21.50: A kultúra berkeiből. 22.20: Sportszombat. 22.40: Az idő képei. 23.25: A vasárnapi műsor ismertetése.

VASÁRNAP

KOSSUTH RÁDIÓ

8.30: Énekszóval, muzsikával. 9.00: Neveletlenek. 10.05: Népalkörök pódiuma. 10.30: Örökzöld dallamok. 10.54: Édes anyanyelvünk. 11.00: Gondolat-jel. 12.30: Haminc perc alatt a Föld körül. 13.00: Rázós úton. 13.10: Sziájtörténet. Zorovidédi lakodalmas. 13.20: Mit üzen a Rádió? 14.10: Művészelemzők. 15.05: Budapesti Művészeti Hetek. 16.05: Komolyzenei lemezbörze. 17.00: Választó. 18.00: Bartók: Gyermeknek. 18.15: Hol volt, hol nem volt... 18.50: Remekírók hangszalagon. Mire megvénülünk. 20.05: Diszkoteka. 21.00: 1956. mai szemmel, külföldről. 22.15: Zenei műsort kérünk! 23.27: Figaro házassága.

PETŐFI RÁDIÓ

7.05: A görögkatolikus egyház felőrája. 7.35: Vasárnapi orgonamuzsika. 8.05: A Gyermekrádió bemutatója. Nagypapa nagyapja. 8.36: Két utca közt a rét... Kompozíció Pardi Anna verseire. 9.05: Lemezek a tegnapi slágereiből. 9.50: A Magyar Rádió Karinty Színháza. 11.10: Vasárnapi koktélok. 12.03: Jó ebédhez szól a nóta. 13.05: Mikrofón-próba. 14.00: Szerpentín. 15.05: Táskarádió. 16.00—21.00: Poptarisznya. Kb. 17.08—17.13: Sporthírek. 18.45: Sportösszefoglaló. 21.05: A kolaródobogár. Rákossy György regényének rádióváltozata. 21.29: Társalgó. 22.25: Figaro házassága. 23.10: Sporthírek. 23.25: Nincs ág törtélen. 23.40: Régi fűvös muzsika. 24.00—0.14: Francis Goya gitározik. 0.15—4.20: Éjjeli után.

BARTÓK RÁDIÓ

6.03—7.59: Népszerű muzsika — koránkelőknek. 8.13: Monteverdi: Vespero della Beata Vergine. 9.45: Schubert: Bevezetés és változatok az Elszáradt virágok c. dal témájára. 10.05: Új Zenei Újság. 10.50: Eszperantó híradó. 11.00: Szimfonikus zene. 13.00: Kis magyar néprajz. 13.05: Szemle. 13.30: Fritz Wunderlich operafrajtók énekel. 14.10: Rockújítás — VI. évfolyam 17. szám. 15.05: Ránki Dezső zongorázik, a Bartók-vo-nósnégyes játszik. 16.05: A Rádiószínház bemutatója. Finom kis tragédia. 16.46: Magyar zeneszerzők fűvös-műveiből. 17.14: Klasszikus operettek. 18.15: Dvorszák: Cigánydalok. 18.30: Na maternjem jeziku. Szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsor. 19.05: In der

Szabad Európa Rádió

Szombat

7.00: Kezdődik a nap: hírek, hírmagyarázatok, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: A munka világa. 8.35: A hallgatók fóruma. 8.55: Napi kalendárium. 9.00: Hírek. 9.10: Zenés üzenetek. 10.00: Hírek. 10.10: Világgazdasági magazin. 10.40: Tiszta forrás. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangszó — hírek. 12.10: Zenés üzenetek. 13.00: A Mai nap és műsorismertetés. 13.20: A hallgatók fóruma. 13.40: Magyar politikai magazin. 14.00: Hírek. 14.10: Világgazdasági magazin. 14.40: Tiszta forrás. 15.00: Hírek, műsorismertetés, délutáni randevű. 16.00: Hírek. 16.10: A hallgatók fóruma. 16.30: Gondolatforgató. 17.00: Hírek, műsorismertetés. 17.10: Csillagok és sávok. 17.45: Nemzetközi hetilapszemle. 18.00: Hírek. 18.10: Magyar- és világhíradó. 18.40: Magyar politikai magazin. 19.00: Hírek. 19.10: Hazai napló. 19.40: Egy hét Kelet-Európában. 19.50: Hétvégi levél. 20.00: Hírek. 20.10: Magyar- és világhíradó. 20.40: Irodalmi program. 21.00: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Csillagok és sávok. 21.45: Nemzetközi hetilapszemle. 22.00: Hírek. 22.10: Sport. 22.20: Nyugati levél. 22.30: Nyitott szemmel. 22.40: Nyugati folyóirat-szemle. 23.00: Hírek. 23.10: Hazai napló. 23.40: Egy hét Kelet-Európában. 23.50: Hétvégi levél. 24.00: Hírek. 0.02: Nemzetközi hetilapszemle. 0.17: Csillagok és sávok. 0.52: Műsorzárás.

Vasárnap

7.00: Hírek. 7.05: Földközélen. 7.35: Nemzetközi hetilapszemle. 7.50: Műsorismertetés. 7.55: Napi kalendárium. 8.00: Hírek. 8.05: Gondolatok vasárnapi. 8.10: Hazai napló. 8.40: Egy hét Kelet-Európában. 8.50: Hétvégi levél. 9.00: Hírek. 9.05: Napi kalendárium. 9.10: Protestáns világ. 9.40: Irodalmi műsor. 10.00: Hírek. 10.05: A munka világa. 10.30: Gondolatforgató. 11.00: Hírek. 11.05: Élő egyház. 11.55: Napi kalendárium. 12.00: Déli harangszó — hírek. 12.10: Földközélen. 12.40: Nyugati folyóiratszemle. 13.00: Hírek. 13.10: Zenés üzenetek. 14.00: Hírek. 14.05: Gondolatok vasárnapi. 14.10: Egy hét Kelet-Európában. 14.20: A politikai gondolkodás története. 14.30: Gondolatforgató. 15.00: Hírek, műsorismertetés, délutáni randevű. 16.00: Hírek. 16.05: A munka világa. 16.30: Zene-szó. 17.00: Hírek, műsorismertetés. 17.10: Múlt idő, jelen idő. 18.00: Hírek. 18.10: Magyar- és világhíradó. 18.40: Hobby. 18.50: Párizsi magyar figyelo. 19.00: Hírek. 19.10: Protestáns világ. 19.40: Történelmünk útja. 20.00: Hírek. 20.10: Magyar- és világhíradó. 20.40: Nyitott szemmel. 20.50: Nyugati levél. 21.00: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Élő egyház. 22.00: Hírek. 22.10: Sport. 22.20: Hétvégi levél. 22.30: Gondolatforgató. 23.00: Hírek. 23.10: A hallgatók fóruma. 23.30: Hazai napló. 24.00: Hírek. 0.02: Múlt idő, jelen idő. 0.52: Műsorzárás.

Muttersprache. Német nyelvű nemzetiségi műsor. 19.35: Budapesti Zenei Hetek. Közben: kb. 20.20: Családi örökök. Kb. 21.40: Évszázadok hangszerszólóból. 22.18: Kódexek zenéje — XV/11. rész. 23.00: Nevek ürtügén.

TV1

8.25: Családi torna. 8.30: Kéménymesék. 8.55: Thomas és Thomas bácsi. 9.25: Cigánykerék. 9.55: Játsszunk színházat! 10.15: Tűze, víze vigyázzatok! 11.15: Hazanéző. 12.00: Képzőművészet. 15.30: RTV Közösségszolgálat. 15.35: Képzőművészet. 15.40: Családi vasárnap. 16.50: Reklám. 16.55: „Egy kis romantika...” 17.40: Telis-tele video. 17.45: Beutreffend. 17.50: A kölcsönkapott Föld. 18.05: Reklám. 18.15: Delta. 18.45: Reklám. 18.50: Esti mese. 19.00: A HÉT. 20.00: Híradó. 20.15: Az én műtárgyam. 20.35: A másik ember. 22.40: Reklám. 22.45: Telesport. 24.00: Képzőművészet.

TV2

9.00—12.00: Tévémagiszter. 14.00: Képzőművészet. 14.15: TV2. 15.00: A Forsyte Saga. 15.50: TV2. 16.00: Szindbád nyolcadik utazása. 16.43: TV2. 16.50: Álljunk meg egy szóra! 17.00: TV2. 18.25: Gyerekeknek! 18.45: TV2. 19.00: Premier. Kb. 22.30: TV2 — Napzárta.

RTL PLUS

8.00: Li-La-Launebär. Gyermekműsor. 9.25: Fecskék és amazonok. Angol gyermekfilm. 11.00: Fialok és szabadok. Amerikai kalandfilm. 12.30: Komolyzene délidőben. 13.00: A mai nap műsora. 13.10: A Dinoszaurszok völgye. 13.30: A Jetsonok. 14.00: Német konyhaművészet. 14.30: Esseni teniszgála '89. 16.00: A velencei pékinas. Olasz—francia bűnügyi film. 17.45: Művészet és üzenet. 17.50: Német slágerek. 18.45: Híradó. 19.10: Utazási vetélkedő. Ma: Madeira. 20.15: 00-Sex a Wolfgang-tónál. Osztrák filmvígjáték. 21.45: Hírmagazin. 22.20: Britania gyógyintézet. Angol szatirikus film. 0.05: Szexi klipek. 0.30: Esti mese felnőtteknek. 0.35: Műsorzárás.

SUPER CHANNEL

7.00: Szuperkölöklök. Rajzfilmek. 11.00: Coca Cola Eurochart. Száz európai slágerlista. 12.00: Egyveleg. Könyvzenei koncertek, klipek. 13.00: Irva vagy... Egyházi műsor. 13.30: Egyveleg. 15.30: Off the Wall. Rock-pop- és divathírek sok zenével. 16.30: Biliárd. 17.30: A világ holnap. 18.00: Európai üzleti hírek. 18.30: Nemzetközi hírmagazin. 19.00: Honey West. Bűnügyi filmsorozat. 19.30: The Lloyds Bridges Show. Filmsorozat egy kíváncsi újságíróról. 20.00: Chart Attack. Brit slágerlista. 21.00: Vasárnapi mozi: A mélyben. 1955-ben készült amerikai film. 22.30: Zenés éj, benne: koncertek, New Music Show, Power Hour (a kemény fémzene kedvelőinek), majd Egyveleg. 2.00: Műsorzárás.

TV5

12.00: Bernard Rapp műsora. 13.00: Hírek. 13.15: Kalandok és sport. 15.00: A világ legszebb vasútjai. Filmsorozat. 16.00: Hírek. 16.10: A nagy sakktábla. Jacques Chancel varietéje. 18.00: 30 millió barát. Állatbarátok magazinja. 18.30: Bárányhímő-híradó. Gyermekműsor. 19.00: A római stílus Franciaországban. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Öregkor. Filmsorozat. 20.30: Körözés. Varieté. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: 7-ről 7-re. 23.30: Viva. Kulturális műsor. 0.20: Jazz In. 0.50: Műsorzárás.

SAT1

8.05: A Flinstone család. Rajzfilmsorozat. 8.30: Batman. 8.55: Műsorelőzetes. 9.00: Fantáziasziget. Fantáziászoroszat. 9.50: Kerbarátoknak. Horoszkóp. 10.00: Sport. 10.30: Mozifilmújdonságok. 10.55: Valóság szemszögből. 11.00: Műsorelőzetes. 11.05: Monte Christo grófia. Angol játékfilm. 12.45: A Flinstone család. Rajzfilmsorozat. 13.10: A mi kis famunk. 14.00: Öletek konyhatündéreknek. 14.10: Az állatok és mi. 14.35: Jétkorong. 17.05: A hetedik éjszaka. 18.45: Híradó. 19.00: Nyereséges játék. 19.10: A szép és a szömyeteg. 20.05: Időjárás. 20.10: Táncol a kongresszus. Osztrák—NSZK játékfilm. 22.00: Sport. 22.10: Menekülés közben. 23.00: Sport. Időjárás. 23.10: Filmek öröke. Film történetek. 23.25: Véres kezek. 0.45: Műsorelőzetes.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ

1. műsor: 8.30: Barázdák. 9.15: Műsorismertetés. 9.20: Hírek. 9.30: Vasárnapi délidő gyerekeknek. 11.00: A tudás — vagyon — mezőgazdasági műsor. 12.00: Oktatóműsor. 13.00: Filmsorozat. 13.50: Vasárnap délután. 16.30: Üleírás. 17.05: Játékfilm. 18.45: Animációs sorozat. 19.10: TV-fortuna. 19.30: TV-napló. 20.00: Drámasorozat. 21.50: Az elégedettség játéka. 22.30: TV-napló. 22.50: Rádiósorozat. 0.50: Hírek. 0.55: A hétfői műsor ismertetése.

2. műsor: 7.50: Műsorismertetés. 7.55: Hírek. 8.00: Rádiósorozat. 10.00: Ma a holnapért. 13.00: Sport-délután. 19.30: TV-napló. 20.00: Tudományos-ismeretterjesztő sorozat. 20.45: Tegnapi, ma, holnap. 21.00: A kultúra berkeiből. 21.35: Sportszemle. 22.20: A hétfői műsor ismertetése.

Az RTL PLUS, a Super Channel, a TV5 és a SAT1 műsorát részletesen közli a Teleshold.

Felsőfokú informatikai gimnázium

A hatalom egyelőre kitér a javaslatok elől

Néhány hónapja alakult meg a Magyar Pedagógus Kamara s mivel székhelye Pécsen található, kell-e mondanunk, a „hivatalos” oktatásügyi szervek igyekeznek nem tudomást venni róla, vagy legalábbis valamilyen provinciális kezdeményezésnek feltüntetni. Ezzel szemben a kamara igenis magyar kíván lenni, azaz a magyar oktatásügy egészét szakmai befolyása alá vonni, és ellátni minden hazai pedagógus érdekvédelmét is, amennyiben ez szükségessé válik. Legerősebb vonala természetesen a szakmai lenne, s rövid fennállása óta a Kamara már élt is néhány kezdeményezéssel, amelyek közös magva a sztatini, monolitikus struktúra lebontása az oktatásügy területén.

A MPK-ban működő pedagógusok egy hete Budapesten próbálták javaslataikkal a Művelődési Minisztérium illetékeseivel konzultálni, meghívásuk ellenére azonban nem ment el a találkozóra a miniszter, de még illetékes helyettese sem, csak egy „megfigyelő”. Pedig — nem túlzás — korszakos tettek ígérkeznek a mára csődbe jutott oktatási irányítási rendszer megreformálása, különválasztva az államigazgatási, a szakmai és a pénzügyi irányítást a jelenlegi, önmagát kioltó hatású monolitikus rendszer helyett.

Ugyancsak aprócska atombombával felér az oktatásügyben egy másik javaslat, amelyet egyelőre csak szűk körben vitattak meg a szakemberek Pécsen, a Nagy Lajos Gimnáziumban. Van abban némi érdekesség, hogy egy ilyen patinás intézmény — amely ma, eredményeit tekintve az országban kilencedikként van elkönyvelve — ad otthont egy merőben új kezdeményezés útrairindításához. Félő ugyanis, hogy éppen a jól „bejáratott” iskolák azok, amelyek nem tudják majd felvenni a legújabb kor fordulatát és eltűnnek — ha van ilyen — az oktatástörténet sülyesztőjében.

Nos, eme második javaslat lényege: egy felsőfokú informatikai gimnázium modelljének kidolgozása. A szakmai „alapvetés” már megtörtént, dr. Kiss Elemér kandidátus, a Pollack Mihály műszaki főiskola tanára kidolgozta a nálunk hasznosítható pedagógiai sarokpontokat s utalásokat tett a fejlesztés további irányaira. Lényeges elem, hogy a szerző nem „lefelé”, hanem „felfelé” gondolkodott. Nem a nosztalgikus ízü nyolcosztályos gimnáziumi mo-

dellit kívánja visszahozni, hanem az általános iskola nyolcadik osztályát befejezőket váró, 6 és fél éves iskolát létrehozni. Az iskola piaci alapokon — esetleg részvénytársasági alapon — szerveződné s messzemenően számítana a társadalmi környezet — például a szülői kar, az intézmények — támogatására és igényeire. Olyan szakembereket képezne, akik el tudnának helyezkedni például az ipari és banki informatika területén, felvértezve számítástechnikai, kommunikációs ismeretekkel és legalább alapfokon beszélnének egy-két nyelvet. Azért legalább, mert ebből a „subliból” nemcsak a 6 és fél év befejezése után lehetne kilépni, hanem több ponton is, ki mikor érzi úgy, hogy az addig megszerzett ismereteivel piacképessé vált, vagy éppen specializálódni kíván valamilyen irányban.

Az informatikai „főgimnázium” természetesen önkormányzati alapon működne egy kuratórium irányításával, de a vezetésbe olyan testületek is kerülnének, mint az intézményi parlament, a szülők, az oktatói kar és — a legfontosabb — a tanulóifjúság. Ugyancsak „nagy ötlet” a modellben, hogy összekapcsolja a kamaszok és az ifjúkor pszichológiáját — ez eddig nálunk sehol sem valósult meg — ezáltal a „külső” világot tanuló „belső” társadalom tagjai nagyjából megegyező helyzetben érvényesíthetik érdekeiket.

Az említett tanácskozáson a résztvevők megállapodtak abban, hogy a modell részletesebb kidolgozásához egy team-et alakítsanak. Már is számítanak az „előregondolódó” vállalatok, intézmények támogatására, akik szakmai segítséggel, vagy anyagiakkal tudnák előmozdítani az ügyet. Mint tudjuk, az oktatásnak nagy a „tehetségtelensége”, amin nem holmi tunyaságot kell érteni, hanem azt, hogy ha egy szakember képzése ma elkezdődik, abból csak hosszú évek múltán lesz adott — és elvart — képességekkel rendelkező munkaerő.

Márpedig a magukra valamit is adó intézményeknek a jövőre is kell gondolniuk s annyi a patinás falak között folytatott tanácskozáson is kiderült, hogy az informatikai gimnáziumnak jó esélye van arra, hogy egy fontos összetevője legyen a jövő iskolarendszerének.

Lékö Sándor

Megalakult

A történelemtanárok egylete

Október elején, pár tucat lelkes pedagógus kezdeményezésére megalakult a történelemtanárok egylete. Ebből az alkalomból beszélgettünk a tanárokról, a tananyagáról és az oktatásról Miklósi László történelemtanárral, az egylet főszerzőjével.

— Az egylet megalakítása idén márciusban a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezetének egyik ülésén merült föl, de nem kifejezetten a történelemtanároknak, hanem minden szakmának lehetősége van arra, hogy egyletet hozzon létre. Az egész pedagógustársadalom kiszolgáltattott helyzetben van, de legnehezebb dolguk a történelemtanároknak van. Az egylet szervezése áprilisban kezdődött meg, május 25-én volt a programvita és szeptember 30-án tartottuk alakuló ülésünket.

— *Mi a célja az egyletnek?*

— Céljaink közé egyszerre tartozik a történelemtanárok szakmai érdekeinek képviselete és a történelemtanítás színvonalának emelése. Mint az előbb Ön is kifejtette a történelemtanítás is válságban van. Ma már nem elegendő a reform, a továbbfejlesztés, a történelemoktatás teljes megújulására van szükség. Ehhez viszont már nem elégségesek a meglévő keretek... A változtatást nem lehet semmilyen felülről jövő kezdeményezéstől elvárni, az első lépéseket a történelemtanároknak, maguknak kell megtenni.

— *Hogyan képzelik mindezt?*

— A változás középpontjába a tanárt kell állítani. A tantervi kötöttségektől megszabadított tanár felelősségérzete nagyobb, önállóságának növelésével alkotószelleme jobban érvényesül. Már nem elegendők a nagy egyeniségek, az egyéneket kell társadalommá formálni.

Ezenkívül föl kell számolni a tantárgy ideologikus jellegét és meg kell szüntetni az ebből fakadó kiszolgáltatottságot. Korlátokat kell szabni bár-

miféle politikai ellenőrzésnek. Nem engedhető meg, hogy a történelemtanítás a jövőben politikai erők törekvéseinek legyen alárendelve.

Az ideológia uralma helyett az értékek pluralizmusát kell megteremteni. A tanítás középpontjába általános demokratikus értékeket, az európai humanista értékrendet és a nemzeti identitást biztosító magyar hagyományokat szükséges állítani.

— *Mit nyújt az egylet a gyakorló pedagógusok részére?*

— Azt szeretnénk elérni, hogy az egylet legyen a történelemtanárok fóruma, ahol kifejezésre jutnak speciális érdekeik, szükségleteik. Az egylet szakmai állásfoglalásokat is közzétesz, „eret ad mindenféle nézetek ütközésének, segíti a szakmai és módszertani információk cseréjét.

Vállalja a helyi kezdeményezések koordinálását éppúgy, mint a központi fejlesztések építő jellegű kritikáját.

— *Elérkezünk egy sarkalatos ponthoz, a tankönyvek kérdéséhez. És itt elsősorban az 1945 utáni történelemre gondolok. Mi most a helyzet e téren?* — kérdezem dr. Szokody Sándornét, a nyolcosztályos Németh László Gimnázium vezető tanárát.

— Az ideai tanévkezdésre új történelemkönyvet kaptak a negyedikeseik. Pontosabban fogalmazva nem új a könyv, hanem az előzőnek egy javított kiadása. Ám abban különbözik az elődőtől, hogy ez a könyv csak az 1945 előtti eseményeket dolgozza föl. Az ezt követő eseményekről a várhatóan hitelesebb tankönyvet tavasszal kapják kézbe a diákok és a tanárok.

— *Visszatérve az egyletnek — mondja Miklósi tanár úr — szeretnénk a jövőben megjelenő tankönyvek bírálatába bekapcsolódni. Ez azt jelentené, hogy a fölkért lektoroktól kívülről a gyakorló tanárok mondhatnának véleményt arról a könyvről, melyet végérvényben ők használnak. Az egylet a tankönyvírást és a kiadást nem érzi elsődleges feladatának.*

— *Végezetül árulja el, hogy kik lehetnek a tagjai az egyletnek és hol lehet belépni?*

— Minden történelmet tanító pedagógus lehet tagunk, illetve azok, akik történelemszakos diplomával rendelkeznek. Ezenkívül várjuk a leendő történelemtanárokat is, akik most végzik egyetemi vagy főiskolai tanulmányaikat. Legközelebb október 28-án, a budapesti Sütő utcai általános iskola dísztermében tartjuk összejövetelünket, ahová szeretettel várunk minden érdeklődőt, de elsősorban a pedagógusokat. A 11 órakor kezdődő összejövetelünkön egy előadássorozat is kezdődik a XX. századi történelem fontos kérdéseiről.

FEJES IMRE

Fehérváron megszűnik a külkereskedelmi levelezők képzése?

Olvasom a Fehér Megyei Hírlapban az „Lj” szignó használó kollégánk tudósítását: a Budapesti Külkereskedelmi Főiskola jelezte, hogy várhatóan jövőre megszünteti székesfehérvári kihelyezett tagozatát. Vagyis az idegen nyelvű levelezők ottani képzését abbahagyják, mert túl sok hallgató maradt ki menet közben. Német levelezést tanulnak ugyanis s már a második évfolyamban a gépirást és minden tantárgyat németül oktatnak. A két esztendeje indult 21 főnyi osztályban azonban már csak 12-en tanulnak. Többségük múltjából hiányzik ugyanis a megfelelő német nyelvi képzés. Vagyis Székesfehérvárott nincs kellő számú érettségizett diák, aki éveket tanult németül.

De miért is ne hiányozna, hiszen a hatalom négy évtizeden át szétrombolta e város német nyelvoktatását is. Holott az 1936-ban kiadott Pante-Pantheon Új Lexikonában a már akkor létezett fehérvári középiskolák hosszú sora olvasható: álmai polgári fiú, római katolikus leányiskola s

e két intézmény négy-négy éves német nyelvi alapot jelentett. Továbbá már akkor is volt tanítóképző és leánylíceum s akik ezekben érettségiztek azok mögött összesen nyolcesztendő német nyelvi kultúra állott. Majd az állami és külön a római katolikus vagyis ciszterci rendi gimnázium, ahol hat-hat évig tanulták Goethe nyelvét, míg a felső kereskedelmi iskola, ugyancsak magas szintű német nyelvismeretet nyújtott.

Nem tudom, hogyan lehetne pénzben kifejezni a szellemi tőke értékét. Vagyis azt a kárt, amit a székesfehérvári külkereskedelmi levelező szakemberek most megszüntetendő képzése okozhat a külkereskedelemre olyannyira rászoruló gazdaságunknak. Pedig jó lenne végre pénzben is megbecsülni azt a kárt, amit idegen nyelvi kultúránk négy évtizedes országrontó sorvasztása okozott. Hogy a múlt világos ismeretében lássunk a jövő dolgaihoz.

Földessy Dénes

A hétvége sportműsora

Szombat:
Kosárlabda: Bajnoki mérkőzés, köztük a férfiakkal:
 Csepel—Körmendi Dózsa MTE, Csepel, 11.00.
Labdarúgás: Az NB I 11. fordulójában:
 Tatabánya—Vác, Tatabánya, 13.30, Bp. Honvéd—FTC, Bozsik-stadion 13.30, Békéscsaba—DVSC, Békéscsaba, 13.30, Haladás—Vasas, Szombathely, 13.30, Veszprém—MTK-VM, Veszprém, 13.30, Rába ETO—PMSC, Győr, 13.30, U. Dózsa—Siófok, Megyeri út, 17.00. Csepel—Videoton, Csepel, 17.00.
 Az NB II 10. fordulójában:
 NYVSSC—BVSC (Keleti csoport), 13.30, ZTE—III. ker. TTVE (Nyugati csoport), 13.30.
Ökölvívás: Kaposvári Dózsa—Honvéd Kun Béla SE csb—mérkőzés, Kaposvár, 17.00.
Röplabda: Férfi és női bajnoki mérkőzések, köztük a férfiakkal:
 Fabulon—Vasas—Szegedi Építők, Fáy u. 15.00, KSC—Tungsram SC, Kecskemét, 16.00, a nőknél: Vasas—Alba Volán, Folyondár u. 12.30.
Sakk: Nemzetközi nyílt bajnokság 8. forduló Könyves Kálmán krt. 15.00.
Vízilabda: OB I-es mérkőzések:
 Vasas—Szentesi Vízmű, Hajós A. uszoda, 17.30, Eger SE—U. Dózsa, Eger, 12.00, Szeged SC—OSC, Szeged, 17.00, Tungsram SC—BVSC, Komjádi uszoda, 19.15, Bp. Spartacus—Tatabánya, Kőr u. 18.00.
Kézilabda: Férfi NB I-es mérkőzések, köztük: Tatabánya—Várpalotai Bányász, Tatabánya, 11.00.
Kerékpár: Országos terepbajnokság, Fót, 10.00.
Kosárlabda: Férfi és női bajnoki mérkőzések, köztük a nőknél:
 BSE—Bp. Spartacus, Városmajor, 16.00.
Labdarúgás: Az NB II 10. fordulójában (valamennyi 13.30).
Keleti csoport:
 Szegedi Dózsa—Szarvas, Metripond—Salgótarján, Kazincbarcika—DMTE, Mezőtúr—DVTK, Debreceni Kinizsi—Szolnoki MÁV MTE, Kecskemét—Eger, Baja—Szeged SC.
Nyugati csoport:
 Ajka—Nagykanizsa, Komló—Tapolca, Oroszlány—Dorogi Bányász, BMTE-Törley—Paksi SE, Szekszárd—Keszthely, Volán SC—Dunaújvárosi Kohász, Soproni SE—Mohács.
Ökölvívás: Borsodi Bányász—Vasas csb—mérkőzés, Miskolc, 11.00.
Röplabda: Férfi és női bajnoki mérkőzések, köztük a férfiakkal:
 Tungsram SC—U. Dózsa, Megyeri u. 15.30
 a nőknél: Tungsram SC—U. Dózsa, Megyeri u. 10.00,
Sakk: Nemzetközi nyílt bajnokság 9. forduló, Könyves Kálmán krt. 15.00.
Vízilabda: FTC—Szolnoki VSE OB I-es mérkőzés, Komjádi uszoda, 18.00.

Lesz-e megint helycsere az élen?

Régen nyert már a Fradi a Bp. Honvéd ellen

A jóindulattal is csak felemásnak nevezhető kupaszerda után és a jövő szerdai magyar—görög válogatott viadal előtt szombaton a 11. fordulóra kerül sor az NB I-es labdarúgó „menetelésben”.

— A legnagyobb érdeklődés a nemzetközi kupákban még versenyben lévő két csapat kispesti rangadóját előzi meg, sokak szerint a Bécsben csak minimális vereséget szenvedett Ferencváros akár a győzelmet is megszerezheti a Bozsik-stadionban. Kozma Mihály, a Bp. Honvéd szakosztály-vezetője viszont erről egészen másképp gondolkodik.

— Egyáltalán nem tartunk a találkozóktól, illetve csak annyira, mint bármelyik másiktól — mondta. — Azt hiszem, tartanivalója inkább a zöld-fehéreknek lehet, hiszen nagyon régen nyertek utoljára ellenünk. A Benfica elleni vereség nem okozott különösebb lelki traumát, a sérülések, betegségek, kiállítások miatt erősen tartalékos felállásban játszottunk és reálisan nézve nem is számíthattunk jobb eredményre.

— Eleve feltartott kézzel léptek pályára?

— Szó sincs róla, győzni szeretnünk volna, de ez inkább csak óhaj volt. Talán ha eleve döntetlenre játszottunk, akkor azt elérhettük volna.

— Mire számít az Admirától csak 1-0-ra kikapott FTC ellen?

— Az Admira játékeréje, szerintem csak egy magyar középcapatának felel meg, így nem tartom igazi mércének. No, és azt sem szabad elfelejteni, hogy mi rengeteget erősödöttünk szerda óta. Atigazoltuk Békéscsabáról Bánfit, és Both József vezető edző újfent számíthat Sikésdire, Sallaira, Szabóra és Sassra is. Természetesen győzni akarunk.

Albert Flórián, a Ferencváros technikai igazgatója óvatosabban fogalmazott:

— Nehéz mérkőzés lesz, mindkét csapat kupameccset játszott szerdán — mondta az egykori aranylabdás. — Így viszont egyikünk sincs előnyben a másikkal szemben, egyik csapat tagjai sem teljesen frissek. Nagyon régen nyertünk a Honvéd ellen, jó lenne megszakítani e számunkra nem éppen hízelgő sorozatot. A hazai pálya viszont a Honvéd mellett szól.

Nos, ez a „rég” ez valóban elég rég volt, hiszen a Fradi 1983. április 9-én tudta utoljára kétvállra fektetni a piros-fehéreket, amikor 2-1-re győztek a Népstadionban. Kispesti FTC-győzelemért pedig még egy évvel korábban kell visszamenni a keresgélésben, 1982-ben 2-0-ra nyertek a vendég fradisták. Az utolsó tizenkét meccsen a Fradi nem tudott a kispestiek ellen nyerni s hétszer még gólt sem szerzett!

Azért a 149. Bp. Honvéd—FTC mérkőzésen kívül is akad érdekesnek ígérkező mérkőzés a 11. fordulóban.

A bajnoki tabella két éllovasa egyaránt lendületben lévő vidéki ellenféllel néz szembe, az MTK-VM Veszprémbe látogat, míg az újpestiek hazai pályán fogadhatják a Siófokot. A lilák e látszólagos előnye nem feltétlenül valószínűsíti a győzelmet, mert a szakemberek véleménye szerint a Balaton-

partiak idegenben veszélyesebbek, mint otthon, lévén nagyszerűen alkalmazkodik a kontratamadásos taktikát. Varga István, az újpestiek vezető edzője is osztja e véleményt.

— Jól ismerem a Siófokot, nyáron kis híján az ő edzőjük lettem — mondta. — Valóban jobbak idegenben, mint hazai környezetben, de azért úgy érzem, nem lehet gond a győzelem elérése. A múlt héten a Videoton ellen is a három pont reményében játszottunk, nem igaz amit sokan mondanak, hogy „ráültünk” a döntetlenre.

— A ragyogó kezdés után mintha most kissé megtorpant volna a Dózsa...

— Sajnos ez így van, de nagyon remélem, hogy a hullámvölgy nem tart sokáig, hamar kilábalunk a bizonytalanokodásokból, talán már éppen most, a Siófok ellen. Sajnos Miovicz visszavisszatérő sérülése megint „kiújult”, úgy kifordult a bal bokája, hogy előreláthatólag hosszú ideig nem számíthatunk rá. Kósa is kisebb sérüléssel bajlódik, de ő valószínűleg pályára léphet. Győzelmet várok!

— A Siófoki Bányászban Aczél nem szerepelhet, mert begyűjtötte harmadik sárgáját. Marozsán játéka is bizonytalan, a hávéd sérüléssel küszködik. A listavezető MTK-VM veszprémi vendégjátékát nagy érdeklődés előzi meg. Brúnyi Béla, a budapesti kék-fehérek szakosztály-vezetője úgy véli, hogy nehéz mérkőzés előtt állnak. Ebben bizonyára igaza is van, hiszen a Veszprém a múlt héten a Fáy utcában is kis híján legyőzte a Vasast, sőt, játékaik, helyezeteik alapján akár több góllal is nyerhettek volna.

Ráadásul a fővárosiaknál a hétközben sérülések, betegségek nehezítették a felkészülést, igaz, a Veszprémben viszont nem játszhat a Vasas ellen két gólt szerzett Bognár, aki „besárgult”. Így Csík megy előre a helyére, míg a beállós Gersics lesz.

A többi mérkőzés vendégsikert ígér, kivéve a Tatabánya—Vác találkozót, ahol nagy meglepetés lenne, ha nem a Bányász nyerne, bár hol van már a Kiprich, Plotár, Vincze „atomcsatársor”... Szentmihályi Antal vezetőedző szerinti kizárólag a győzelem elfogadható eredmény.

A Rába ETO—Pécs találkozóra néhány évvel ezelőtt még be lehetett volna írni a „fix egyest”, most azonban igencsak gyengélkedik Pecze Károly csapata, míg a pécsiek az előkelő ötödik helyen tanyáznak a tabellán. Legutóbb a Tatabányát verték, a sérült Turi kivételével legjobb összeállításukban próbálják meg mindhárom pontot elvinni Győrből. Az angyalföldiek idén megtámasztottak, és szoros negyedikként indulhatnak a Dunántúrra. Esélyüket viszont csökkentik, hogy Zvara sérült és Gubuczna is fáj a dereka, de utóbbi játéka azért majdnem bizonyos. A Haladásnak fontos a három pont, hogy megőrizze helyüket a középmezőnyben. A mezőny egyetlen nyeretlenje, a sereghajtó Csepel otthonába látogat a Videoton csikócsapata. Kaszás Gábor együttesét sérüléshullám tizedeli, így Csepelen a Dózsa ellen győztes fiatalok lépnek pályára. A Debrecen Békéscsabára utazik és a háromesélyes találkozón inkább ök táplálhatnak győzelmi reményeket, mint vendéglátóik.

Kik focizzanak az olimpián?

Az AGFIS 23. kongresszusán, Budapesten sok a vita a NOB és a Nemzetközi Labdarúgó Szövetség (FIFA) között arról, milyen életkorú játékosok vehessenek részt a futball-olimpián. Mi a helyzet most? — Nemrégiben Puerto Ricóban eldőlt, hogy 1992-ben legfeljebb 23 évesek játszhatnak Barcelonában, bár a NOB-nak az a célja, hogy életkori megkötöttség ne legyen.

Azt akarjuk, hogy mindenki részt vehessen az olimpián, éveitől függetlenül. Mivel a FIFA garantálta, hogy Barcelonában igen színvonalas labdarúgótorna lesz, belenyugodtunk ebbe, de 1992-t követően ismét tárgyalunk e kérdéskörben a FIFA-val. Az AGFIS jövő évi kongresszusa Monte-Carlóban lesz, témája: „A nő és a sport”.

Dátum Totó

1.	Videoton—Békéscsaba	
2.	Debrecen—Bp. Honvéd	
3.	MTK-VM—Vasas	
4.	Szolnok—Mezőtúr	
5.	Mohács—Volán	

A beküldő neve: .....

Címe: .....

(Tippelni csak a lapból kivágott szelvényvel lehet, melyet péntek délig az alábbi címre kell eljuttatni: Dátum szerkesztősége, 7100. Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7. sz.)

Köszöntjük

Orsolya

nevű olvasóinkat.

Orsolya a latin Ursula magyaros olvasatából származik. Fejlődési sora: Ursula, Orsola, Orsolya. A szó a latinban kis medvét jelent és egyesek szerint a Kis Medve csillagképre utal. Újabban ezt a származtatást kétségbe vonják és egy ófelnémet név latinított formájának vélik. Ez a név a Hors, Ors mai német nyelvben: Ross, jelentése: ló, paripa. E germánok ugyanis a lovat szent állatként tisztelték, ezért a név valószínűleg totemnév lehetett.

A Nap két: 6.11 óraker
nyugszik: 16.47 óraker

A Hold két: 22.23 óraker
nyugszik: 13.34 óraker

Derült, enyhe ősz

Folytatódik a nagyrészt napos, illetve derült, enyhe idő.

Átmeneti felhősödés a déli és keleti országrészben valószínű. A nyugati, majd délnyugati szél napközben időnként megélelnkül. A legalacsonyabb hőmérséklet 3, 8 fok, a legmagasabb 20 fok lesz.

„Akiért a harang szól...”

Az MSZP kispesti szervezete támogatja azt a kezdeményezést, hogy október 23-a legyen a nemzeti megbékélés napja. Ez alkalomból kezdeményezzük, hogy e napon 14.00 óraker szólaljanak meg a kispesti templomok harangjai és a hívők, nem hívők gondoljanak egy percre 1956 áldozataira és mártírjaira. Az MSZP kispesti szervezete nem látja értelmét a vitáknak, hogy a harang kiért szól. Megítélésünk szerint mindenképp csak ez lehet alapja a nemzeti megbékélésnek. Felhívunk minden jóérzésű honpolgárt, minden demokratikus erőt, mely e hazában működik, hogy támogassa kezdeményezésünket.

Prelúd halál után

Obersovszky Gyula szerzői estjére kerül sor Prelúd halála után címmel ma este 19 óraker a Jurta Színházban a Budapesti Művészbáratok Egyesülete szervezésében. Előtte két kiállítás nyílik: Balogh Zoltán az NSZK-ban élő magyar származású grafikusművész első magyarországi kiállítását 17 óraker nyitja meg Romhányi László és Rajna Tibor, egy órával később, 18 óraker pedig Murai Jenő vasszobrász kiállítását Geröly Tibor nyitja meg.

A szerzői este szóló belépőjegyek egyúttal sorsjegyek, melyekre Balogh Zoltán, Murai Jenő és Prokop Péter magyar származású római festőművész alkotásaiból, valamint Obersovszky Gyula ritkaságnak számító köteteiből sorsolnak.

Orsolya napja

Orsolya időjárása megjelenti a tél időjárását. Amilyen az időjárás ezen a napon, olyan lesz a tél. Már végső ideje betakarítani a káposztát — vélik az asszonyok Szlavóniában, mert ki tudja, milyen időt hoz a holnap, a sok esőtől pedig kirepedezik a szép káposztafeje.

A Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom (SZIM) akciósorozatát kíván indítani azzal a céllal, hogy az európai és magyar kultúra valódi értékeit az ország minden lakója számára elérhetővé tegye. Kérjük azoknak a művészeknek a jelentkezését, akik kezdeményezésünket személyes részvételükkel is támogatni tudják. Címünk: MSZDP—SZIM Szege, 6701. Pf.: 752. (OS)

Szökés Jugoszlávián át

Az újvidéki Magyar Szó „Szökés Jugoszlávián át” címmel vasárnapról riportsorozatot indít. Az ismert jugoszláviai magyar nyelvű napilap pénteki számában a sorozattal kapcsolatban a következőket közölte: „Belgrádban és környékén menekülttáborokban és más átmeneti szállásokon emberek ezrei várnak arra, hogy az ENSZ menekültügyi főbiztosának közvetítésével és a jugoszláv hatóságok segítségével a nagy tengerentúli országok (az USA, Kanada, Ausztrália) valamelyike, vagy az NSZK, vagy Magyarország befogadja őket. Zömük a szomszédos Romániából érkezett és érkező szárazföldön, vagy a Dunán átúszva, élelécnek kockáztatásával. A ninestelenség, a reménytelenség, a megalázottság, a testi és szellemi rabság elől menekülnek: sokuknak sikerül a szökés, sokuknak nem. A sikertelen kísérletek tárgyi bizonyítékai a Kladovo (Duna-parti jugoszláv város) környéki temetők jeltelen sírjai, a folyam által partra vetett, a vaskapui vízi erőmű szűrőrácsán fennakadt holttestek tucatjai. Nemcsak románai magyarok, szászok és románok, hanem keletnémetek, albánok és irániak is vannak a menekülők között.”

SZÁVAI | KALENDÁRIUM

Géza | Október 21: Orsolya

Kútfőfájás

mottó: „Ne kutakodj a kútfő körül!”

Addig járt a kútra

A korsója,

Míg kivirágzott

És gyümölcsöt

Hozott —

Orsolya!

Türelem aszút terem

Az aszú éveként marad emlékeztetés az idej esztendő a Mecsek környéki borvidéken, mert a hegység déli lejtőin legutóbb negyedszázada szüreteltek annyi aszúsodott szőlőt, mint az idej őszen. Különösen a híres pécsi cirfandli éret rendkívül édesre: a mazsolaszerű szőlőszemekből kicsordul a cukortartalma elérte a rekordnak számító harminchat mustfokot. A furmint, a hárslevelű, a kadarka és az olaszrizling ugyancsak aszúsodott. Azokban a szőlőkben, ahol az idejekorán elvégzett vegyszeres védekezés megakadályozta a szőlő „lecsurgását” a tőkéről, s a termést féltve nem siették el a szüretet, most rit-

ka kinccsel ajándékozta meg a gazdákat az idej esztendő: a Mecsek déli lejtőin és a Villányi hegység Siklós környéki szőlőiben a közép- és kései érésű fajták tőkéről két menetben szüretelhetik az aszúszelet. Először a magas cukortartalmú mazsolaszemeket csipegetik ki a fürtökből, majd a maradékot szedik le. A ritka gyümölcsből különleges eljárással aszúbort készítenek, amelynek piaci ára sokszorosa a közönségesnek. Baranya történelmi borvidékén legutóbb 1963-ban szüretelhettek aszút, s az utóbbi fél évszázadban is mindössze néhány esztendőben termett ilyen jó minőségű szőlő.

Műsorváltás a televízióban

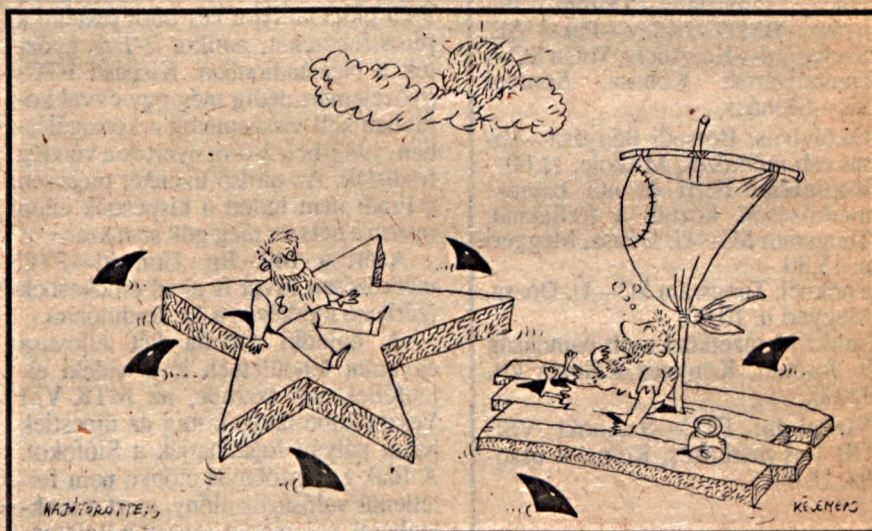
Vasárnap, október 22-én a TV1 műsorában — a kiadottól eltérően — 20.35-től az Egy halálraítelt vallomása című dokumentumfilmet vetítik. 21.30-tól látható A másik ember című magyar film 2. része. 23.35-kor a Képtűsző zárja az adást.

E napon a TV2 programjában — a kiadottól ugyancsak eltérően — 21.45-től tudósítást sugároznak a Magyar Demokrata Fórum II. országos gyűléséről. 22.30-tól látható a Telesport: a tornász VB női—férfi szerenkénti döntő közvetítése Stuttgartból —

felvételtől. 23.35-kor kezdődik a Napzárta.

Október 23-án, hétfőn a TV1 néhány délutáni műsorának kezdő időpontja megváltozik, mert 17.55-kor a Kossuth térről adnak tudósítást az 1956. október 23-ról megemlékező nagygyűlésről.

19.20-tól látható az Esti mese, 19.30-tól a Híradó, 20.00 órától az Exhumált versek című összeállítás. 20.40-kor összefoglalót adnak a nap eseményeiből. 22.35-kor a Híradó 2. kiadása zárja az adást.

Média Angebot

Presse: Dátum

Verlag: Dátum Lap- és Könyvkiadó Rt.
7100 Szekszárd,
Bajcsy-Zsilinszky u. 7.
Telefon: 36/74/16-277,
Telefax: 36/74/15-275

Erscheint: Täglich

Formular: B/4

Spiegel: 51 X 71 cm 230 mm X 320 mm

Umfang: 16 Seite

Druck: Nyloprint

Preis: 8,10 Ft

Verbreitung: in Ungarn

Verkündigungs Tarif

All Tag	Ohne Mehrwertst.	Mit Mehrwertst.
1/1 Seite	500 \$	625 \$
1/2 Seite	250 \$	313 \$
1/4 Seite	125 \$	156 \$
2/100 (1/6 Seite)	83 \$	104 \$
1/100 (1/12 Seite)	42 \$	53 \$
1/50 (1/24 Seite)	21 \$	26 \$

Für Sonnabend 50% preiszuschlag

Die Verkündigungen sollen vor das Erscheinen
4 Tage in dem Verlag sein.

Megjelent!

Illés György:

A kocsmá

nem

alszik

*

Riportkönyv

Megrendelhető:

Babits Kiadó

Szekszárd, Pf.: 237

APRÓHIRDETÉS

SHARP Pocket Computer (5 dkg) nyomtatóval eladó. Érdeklődni: (74) 13-603 telefonon.

A szekszárdi Sportcsarnokban október 21-én, szombaton 19 órától Deák Bill Gyula koncertje. November 8-án 18 órától Hofi est, november 12-én 18 órától Neoton koncert. Jegyek már kaphatók.

Eladó 1990 december végi beköltözéssel Szekszárdon, a Béri Balogh Ádám u. 67. III/10. sz. alatti kétszobás összkomfortos lakás. Érdeklődni a helyszínen hétköznapiokon 18 óra után. Telefonszám: (74) 11-712.

Megnyílt Tolna, Alkotmány u. 119. sz. alatt Palackozott Italok boltja. Nyitvatartás: hétfő-péntek 16.00—19.00 óráig, szombaton 7.00—11.00 és 16.00—19.00 óráig, vasárnap 7.00—11.00 óráig. Kedd: szünnap.

Bedolgozást vállalok GMK-nak, kisszövetkezetnek sürgősen. Gombozást-lyukasztást nagy térlében. Automata gépek egyelőre szükségesek. Cím: Pálkásné, 2490 Pusztaszabolcs, Jókai út 12.

Szekszárdon, október 18-án (szerdán) találunk egy kulcstartót, az Arany János utcában. Jóságos tulajdonosa átveheti a Dátum Szerkesztőség titkárságán.

Billenős IFA tehérgépkocsit vennék „Sürgős 269698” jellegre a szekszárdi hirdetőbe.

Azonnal beköltözhető eladó összkomfortos generációs ház Velencéhez közel. Megtekinthető: Pusztaszabolcs, Jókai u. 12. Pálkásné.

50 literes üvegballonok 600,— Ft/db áron eladók. Érdeklődni: (74) 13-603 telefonon.

C 64 és mágneslemezegység mindössze 26 000,— Ft-ért eladó. Érdeklődni: (74) 13-603 telefonon.

Törzskönyvezett komondor kiskutyák eladók. Bodogh Lajos Szekszárd, Arany J. u. 8. Telefon: 13-304.

Pécsett, a Mecsek b oldalán (Szüléset felett) 976 m² szőlő, gyümölcsös, hétvégi házzal (villany van) eladó. Érdeklődni: 74/66-774-es telefonon 17 óra után.

Gépjármű technikus állást keres Tolna megyében. „Minden megoldás” jellegre kiadónkba.

BIZTOS HASZON!

Biohumuszgiliszta magas kedvezménnyel eladó. A vásárolt giliszta szaporulatát, valamint a termelt humusz értékesítését szerződéssel biztosítjuk. Téliésített technológiát adunk. Érdeklődni: 06/97/42-415, 06/97/41-484.

M&M

SZOFTVERHÁZ KFT

Az M&M Szoftverház Kft
a közeljövőben megnyitja
Szekszárdon számítástechnikai és
híradástechnikai szaküzletét:

- Számítástechnikai gépek; kisgéptől—nagygépig
- Számítástechnikai segédanyagok, leporellók
- Szakkönyvek
- Telex, telefax, fénymásoló, telefonközpont
- Híradástechnikai cikkek
- Elektromos háztartási cikkek
- Szoftverkészítés — megrendelőink igénye szerint
- Szervizszolgáltatás
- Tanfolyamok szervezése, oktatási igény szerinti témában
- Bizományosi tevékenység
- Ingyenes szaktanácsadás

Várjuk kedves ügyfeleinket!

Cím: 7100 Szekszárd,
Beloianisz u. 1—3. V. emelet (Pártház)
Telefon: 74/12-122.

Dátum Lap- és Könyvkiadó ajánlata!

V. Horváth Mária:

Vadászszakmány — nemcsak vadászoknak

— Politika és vadászat? — Vadászkerölcs és vadászkerölcstelenség? — Volt-e helyenként jog- és törvénytörés? — Kik vadásztak? — Mire és hogyan? — Kik nem vadásztak? — Hatalom és sport? — Természetvédelmi horror? — Kor-körkép és kór-körkép.

Persze, sok-sok feddhetetlen vadással is találkozhatnak.

A Dátum című szabadelvű napilap olvasói már megismerkedhettek a sorozattal. A megjelenő könyv még közzé nem tett riportokat és véleményeket is tartalmaz.

Postai utánvétellel küldjük megrendelőinknek. Ára: 58,— Ft

Megrendelhető:

Dátum Lap- és Könyvkiadó,
7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u.7.

Hirdetését telefonon is feladhatja

Pécs (72) 41-580

Szekszárd (74) 16-277

Dombóvár (74) 66-779

Paks (75) 11-173

Tolna (74) 40-476

DÁTUM

Jövőmonyászok

Bevallom, nem vagyok az a tipikus tyúkmonyász, aki szereti tudni, hogy várható-e előre tojás, de azért mellbe vágott a hír: hullámvölgyben a baromfitegyezés. Ráadásul nem is a saját sütemény tojásaimat féltetem, (hiszen alig élek ilyesmivel,) sokkal inkább a jövő pihés kiscsirkéit, kotyogó kotlósait, kukorékoló kakasait, csöndes-bús kappanjait. E mellett eszembe hajdanvolt bölcs vezérünk magvas mondását is: ne vágjuk le az aranytojást tojó tyúkot!

Az persze részletkérdés, hogy még ilyenekkel soha senki nem találkozott, ám ki tudja, holnap nem tenyészt-e ki valami ételmes tyúkfajta? Akkor pedig már érdemes lenne kíváncsiskodni, középső ujjal megnézni a kloákát, azaz népiesen kifejezve: monyászni. Egyelőre azonban ott tartunk, — belecsojponve a még szinte bõrhéjú alkotmányos Magyar Köztársaság hétvégéjébe —, hogy inkább mások monyásznak helyettünk.

A legszimpatikusabb közülük is a jövőmonyászok kicsiny, de egyre növekvő számú tábor, amely valahogy mindig jobban tudja: neki hol pottyan valami a kezébe. Igazán nem sajnálom tőlük. Még akkor sem, ha tudom, eddig még mindig tudták hova melengessék munkától még nem kopott tenyerüket, felmarkoláshoz szokott markukat. Igaz, azt sem venném rossz néven, ha végre valahára hoppon maradnának. Talán nem csalódom, ha úgy vélem, rajtam kívül még százezrek hisznek abban az időben, amikor jut a szűkös nyugdíjnal több, az áldatlan odúnál lakásabb, a sóvárogva remélt emberibb. Jut, ha a jövőmonyászok kezébe egyszer görbét tojnak...

Tóttós Gábor

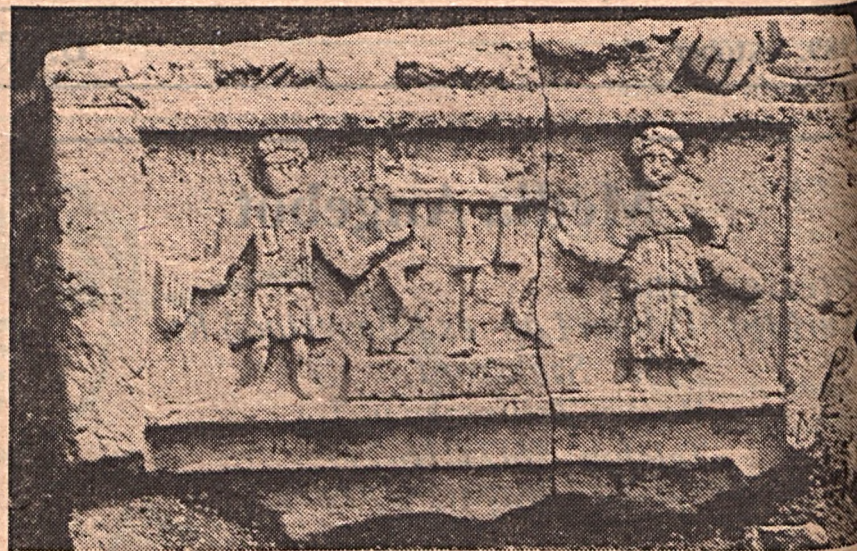
Dr. Kelemen József emlékére

Az elmúlt évben hagyományteremtés szándékával először tartottak Szekszárdon, a megyei kórházban dr. Kelemen József, a hajdani városi főorvos tiszteletére emlékülést, majd a Bartina utcai házán emléktáblát avattak. Tegnap délután Tolna megye és Szekszárd város orvosai ismét összegyűltek a megyei kórház kultúrtermében, hogy megtartsák a nagy előd emlékére, valamint fia, dr. Kelemen Endre haematológus professzor tiszteletére a tudományos ülést, melyet a kórház tudományos tanácsa és a IV. számú belgyógyászati osztály rendezett.

A rövid köszöntő után dr. Tóth Antal főorvos előadása első részében dr. Kelemen József emlékezett. Elmondta, hogy a

kórházi gyakorló évek után a városi orvos, majd főorvos miként gyógyította a gyermekeket, a felnőtteket, a nincsteleneket, a börtönben lévőket és a prostituáltakat, hogy miként élvezte a szegénysorsúak bizalmát, hogy hazánkban élen járt a betegségek megelőzéséért folytatott küzdelemben és szerzett e téren eredményeket, de e mellett még számos dologban ért el jelentős sikereket. Ezt követően a főorvos az említett belosztály munkacsoportjának tapasztalatait foglalta össze a nyirokrendszer és a vérképző szervek daganatos betegségeinek kezelési lehetőségeiről.

A következő előadást dr. Tornóczky János osztályvezető főorvos tartotta ugyan ezen betegségek prognosztikai tényezőiről

Kiállítás nyílt a székesfehérvári Fekete Sas patikamúzeumban a Gorsiumban feltárt leletekből. (Fotó: Czakó)

— A magyar középfokú szakképzés területén tevékenykedő szakemberek kezdeményezésére 1989. október 19-én a Budapesti Műszaki Egyetemen megalakult a Magyar Szakképzési Társaság. A független, demokratikus szakmai-társadalmi egyesület, melynek célja — a magyar középfokú szakmai pedagógusok és a szakképzést végző szervezetek részvételével társadalmi ellenőrzést gyakorló szervezetként — részt venni a szakmai oktatás fejlesztésében.

A rendőrség segíti az 1956. október 23-i népfelkelés évfordulójának megünneplésére a törvényes rendelkezéseknek megfelelően szervezett ünnepi rendezvények zavartalan lebonyolítását. A szervezők igényeinek megfelelően tanácsokkal is közreműködik a rendezők felkészítésében.

Az ünnepségek, a felvonulások zavartalan lebonyolításában, az ideiglenes forgalomkorlátozásokban közreműködő és a biztosításban részt vevő rendőrök feladataikat — a bizalom erősítése érdekében — szolgálati fegyverük nélkül látják el. A Belügyminisztérium felkéri a szervezésben közreműködő politikai pártokat és szervezeteket, hogy az ünnepségeket az alkalomhoz illő méltósággal tartásuk meg, tartózkodva az olyan szélsőséges megnyilvánulásoktól, amelyek sértenek a népet, a nemzetkegyeletét és aláásnák országunk tekintélyét. A résztvevők közmegegyezést és megbékélést demonstráló magatartással legyen bizonyítéka fejlett politikai kultúránknak és európaiságunknak, s ehhez szükség van minden törvényisztelet állampolgár közreműködésére és segítségére.

és a túlélés alakulásáról. A haematológiai munkacsoport eredményeit összehasonlította az ország néhány kórházában tapasztaltakkal és a külföldi eredményekkel, mely alapján egyértelműen megállapítható, hogy figyelemre méltó tevékenységet folytattak az elmúlt tizenöt esztendőben.

Dr. Kelemen Endre az elmúlt évben alapítványt tett, amelynek hozadékát ezen az ülésen adták át első ízben, mégpedig a szintén IV-es belosztályon dolgozó dr. Réhm Mártának, aki már eddig is több pályázatával nyert. A pályakezdő orvosnő igen tehetséges, ambiciózus és rendszeresen publikál. A díjat Kovács János, a városi tanács elnöke nyújtotta neki át, elsőként pedig dr. Kelemen Endre gratulációját fogadhatta.

—hm—

A szépség huligánja

Ezt a címet választotta Németh János a Pécsi Nemzeti Színház színművésze estjéhez, melyben Ladányi Mihály életét eleveníti fel. Műfaji meghatározása: önvallomás. A díszlet egy kiscocsmá hangulatát idézi, amely világ, mint tudjuk nem állt távol az „utca költőjétől”. Ladányi-est Pécsen a Művészetek Házában október 23-án és 30-án este fél nyolckor. Közreműködnek: Simara László és Marton Viktor a Transít együttes tagjai.

Lottónyeremények

A 42. lottójátékhét nyereményei az illeték levonása után a következők: 5 találatos nem volt, a 4-esekre 371 681, a 3-asokra 1 834, a 2 találatosokra 54 forintot fizetnek. A következő hétre átvitt nettó jutalom 4 millió forint. A közölt adatok még nem véglegesek.

Halott a katona

Pénteken Mesztegnyő község határában egy kukoricásban holtan találták Kovács Nándor sorkatonát, aki október 17-én este a Marcaliban lévő Petőfi Sándor laktanyából, mint szolgálóban lévő fegyveres őr, megszökött. Fegyveréből két lőszer hiányzott. Ebből Kovács honvéd öngyilkosságát következtetnek.

Hétfői

számunkban olvashatják,

hogy a hullát el kell takarítani

Súlyos baleset történt tegnap délelőtt 1/4 12-kor az M 7-es autópályán az erdi elágazásnál Budapest irányában. Szerencsére sérülés nem történt, csak az anyagi kár jelentős. Egy olasz Alfa Romeo és egy magyar gépkocsi ütközött, több 100 ezer Ft-os kár keletkezett.

—kapfinger—

Kiadja a Dátum Lap- és Könyvkiadó Rt. magánkiadásban. Főszerkesztő: Bába Iván. Főszerkesztő-helyettesek: Czakó Sándor és dr. Tóttós Gábor. Olvasószerkesztő: Kis Pál István. Külföldi tudósítók: Szalai Attila (Varsó), Zirkuli Péter (Párizs), dr. Vezényi Pál (Zürich), és Vigh József (Toronto). Munkatársak: Bálint György, Bayer Béla, Csík Rita, Gadó György, Gyórfy Árpád, Fejes Imre, Kapfinger András, Kapitány Krisztina, Kolozsi Béla, Lékó Sándor, M. Szabó Imre, Szűcs Imre, Szávai Géza, Pál Zsuzsa, Tamási János, dr. Tóth Edit, V. Horváth Mária, Veress Éva, Wágner Dezső. Felelős vezető és kiadó: dr. Károly István. Szedés és tördelés: Babits Kiadó. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7. Tel.: (74) 16-277, Fax: (74) 15-275. Nyomja az Athenacum Nyomda, Budapest, VII., Lenin krt. 7. Felelős vezető: Szlávik András vezérigazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármelyik hírlapkiadó postahivatalnál, a kézbesítőnél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR), Budapest, XIII. ker. Lehel u. 10/A. 1900, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj: egy hónapra 200,- Ft, negyed évre 600,- Ft, fél évre 1200,- Ft egy évre 2400,- Ft. Indexszám: B/PNL/31/TO/1989. ISSN szám: 0864-9170.